1893 — 1973
80 років
Служби Народові

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
(201) 434-0237
(201) 434-0807
УНСоюзу: (201) 435-8740
Тал. з Ню Йорку: (212) BArcly 7-4125
УНС: (212) BArcly 7-5337

РІК LXXX. Ч. 202. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК ЧЕТВЕР, 1-го ЛИСТОПАДА 1973 ЦЕНТІВ 20 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK THURSDAY, NOVEMBER 1, 1973 No. 202. VOL. LXXX.

ДРУГИЙ СВІТОВИЙ КОНҐРЕС ВІЛЬНИХ УКРАЇНЦІВ ПОЧИНАЄ СВОЇ НАРАДИ В ТОРОНТІ В 55-ТУ РИЧНИЦЮ ЛИСТОПАДОВОГО ЗРИВУ

ТОРОНТО ПІД ЗНАКОМ ДРУГОГО СКВУ

Торонто, Канада. — У четвер, 1-го листопада 1973, щодо дня точно в 55-ту річницю Листопадового Зриву, тут у готелі Шератона „Фор Сізонс" розпочинає свої наради Другий Світовий Конґрес Вільних Українців, під знаком якого у великій мірі перебуває і ця метрополія, в якій офіціяльно проголошено з цієї нагоди „Український Тиждень". Наради відкриє, після вступних церемоній, президент Секретаріяту СКВУ мґр Антін Мельник з Европи о год. 7-ій вечора, після чого буде прийняття програми Конґресу, вибір його Президії, привітання, прийняття правильника, вибір конґресових комісій, звіти і дискусія над ними. Наради Конґресу продовжуватимуться на пленарних сесіях і в панелях та комісіях 2-4 листопада і на їх закін в п'ятницю, суботу і неділю чення в неділю запляновано велика маніфестація в Мейпел Ліф Гарден, найбільшій залі Торонта.

З'їзди і Конференції організацій та установ, що відбуваються при нагоді Другого СКВУ в Торонті

Торонто. — Напередодні Другого Світового Конґресу Вільних Українців різні організації та установи вшановують власні з'їзди і наради. Практика з Першого Світового Конґресу виявила, що того роду доцільно є використовувати на зустрічі членства споріднених організацій, які діють в різних країнах. Перед шести роками таких з'їздів і конференцій відбулося аж вісімнадцять.

Конґрес СУМ

X. Світовий Конґрес Спілки Української Молоді заповіджений на 26-28 жовтня. В програмі конґресу звідомлення з праці центральних органів СУМ, схвалення статутових змін і працівників, вибір нових керівних центральних органів. В конґресі візьмуть участь делеґати СУМ з Канади, ЗСА, Англії, Австралії, Арґентини, Бельгії, Німеччини й Франції.

Сесія СФУЖО

Наради Світової Федерації Українських Жіночих Організацій (СФУЖО) заплановані на 30 і 31 жовтня. У перший день нарад 30 жовтня працюватиме Рада СФУЖО, а 31 жовтня відбудеться світова сесія цієї світової жіночої організаційної надбудови.

З'їзди українських журналістів.

Згідно з пляном Федерації Спілки Українських Журналістів ЗСА і Канади з'їзд українських журналістів запланований на 1 листопадо. В програмі доповіді Христини Сеньків, Зенона Снилика, Олександра Матли та Ярослава Заяця на теми поточних проблем української преси та праці українських журналістів. Запроєктована дискусія над оформленням Світової Федерації Українських Журналістів.

Пленум СКВОР

Світова Координаційна Виховно - Освітня Рада СКВУ заповіла триденні наради 28 жовтня, 31 жовтня і 1 листопада. В перший день нарад буде влаштована дискусійна лава на тему „Аналіза виховного ідеалу й його практичне приміненння". Того ж дня відбудеться також з'їзд Світової ради дошкілля. Упродовж двох наступних днів 31 жовтня і 1 листопада будуть обговорені теми: „Родина і виховання", „Рідне шкільництво на новому етапі", „Реорганізація рідного шкільництва". 1 листопада матиме окрему сесію Науково-дослідна комісія СКВОР, а по полудні 31 жовтня відбудеться організаційне засідання управи СКВОР зі звітами уступаючої управи.

Конференція ІСНО

На 29 жовтня суспільно-громадські організації українського націоналістичного руху, які входять у систему Ідеологічно Споріднених Національних Організацій (ІСНО) Европи, Північної та Південної Америки та Австралії, заповіли свою світову конференцію. В програмі конференції доповіді голови Організації Державного Відродження України (ОДВУ) в ЗСА Дениса Квітковського та інж. Гена Кульчицького.

Світовий з'їзд ОУВФ

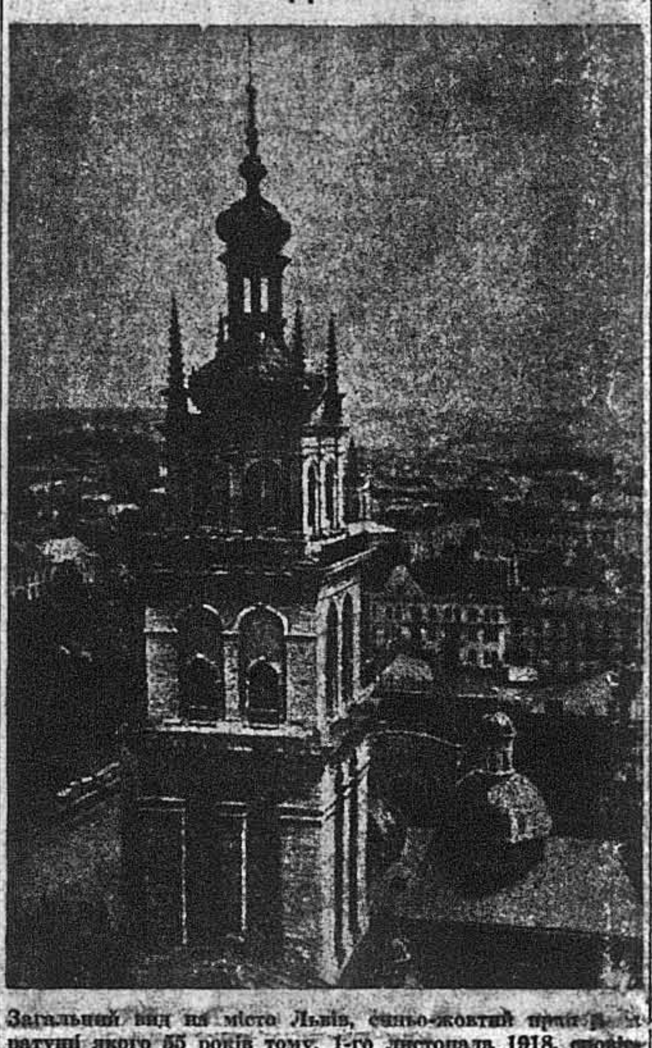
Другий Світовий з'їзд організацій Українського Визвольного Фронту заповідають на 30-31 жовтня з участю представників з Европи, Австралії, Південної та Північної Америки. Передбачені доповіді на теми ситуації в Україні, поточних проблем українського громадського життя в діяспорі, культурних проблем та ролі жінки в суспільному і політичному житті.

Цієї неділі Листопадова Академія в Ню Йорку

Ню Йорк (С. Ч.) — Місцевий Комітет Об'єднаних Українсько - Американських Організацій — Відділ УККА, інтенсивно підготовляється до відсвяткування Листопадових Роковин. Академія, присвячена 55-ій річниці листопадового зриву, відбудеться в неділю, 4-го листопада. Її розпочнуть ранком цього дня Пласт і СУМА святочним апелем по своїх домівках. Також в усіх українських церквах м. Ню Йорку будуть відправлені Служби Божі в наміренні українського народу та панахиди за полеглих. В церкві св. Юра такі урочистості почнуться о год. 12-ій вполудне, до участи запрошені Пласт, СУМА, комбатантські та інші громадські організації зі своїми прапорами.

О год. 4-ій по полудні відбудеться Листопадова Академія в залі Стайвезант гай скул при 15-ій вул. між Першою та Другою евенями. Академію відкриє голова Комітету адв. Р. Гуглевич, святочну промову виголосить голова Головної Управи Т-ва Українських Інженерів інж. Євген Івашків. В мистецькій програмі виступить хор „Прометей" з Філядельфії під диригентурою М. Длябоги, при акомпаніяменті Галі Мазурок. Вибране з антології листопадової поезії прорецитує корифей української сцени, маестро Йосип Гірняк. Також виступить відомий бандурист і тенор з Англії Володимир Луців, якому акомпаніюватиме проф. О. Омельський.

У ЛИСТОПАДОВІ РОКОВИНИ

Загальний вид на місто Львів, синьо-жовтий прапор на ратуші якого 55 років тому, 1-го листопада 1918, сповіщав про встановлення української влади в місті і краю.

ПРАПОР УКРАЇНИ

Дві гудові барви, — голуба і жовта, —
Як погідне небо й промені ясні:
Прапор України! — (Це свята любов та,
Що живе у серці у ночі й у дні!)
Небо — це свобода! Промені — це слава!
Символи святі два в барвах дорогих!
Дві живі ідеї! — (Кожен край-держава
Береже їх вірно, бореться за них!)
В буревіях лютих, у важку негоду,
Як побачу в небі хмари й блискавки,
Розумію: все так за свободу
У боях змагались наші вояки!
Листопад і грудень... Січень... Місяць кожен...
Від гарматніх гуків бурилась земля...
Наступав народ наш на ярмо вороже:
Бився за свій прапор, за свої поля!
І... як хліб їм мовчки дома, чи в гостині,
У пошані щирій я клоню голо:
З голоду конали ж люди в Україні,
Бо на хліб свій зерна дома не було!
Все ж народ не вимер — перебув те горе,
Во не тільки хлібом наш народ живе:
Славою живемо! — (Враг нас не поборе!)
Покоління буде все рости нове!
Вірою живемо! — Віримо в майбутність!
(Юдин крик зрадливий згине: „...просто бий")
Українські люди бережуть могутність:
Прапор України жовто-голубий!!!
І навік дві барви, — голубу і жовту, —
І святі ідеї (кожному ясні!)
Будемо любити!.. І святу любов ту
Боронитимемо в мирі й у війні!!!

МАРІЯ Я. КОСОВИЧЕВА

ДРУГИЙ СВІТОВИЙ КОНҐРЕС ВІЛЬНИХ УКРАЇНЦІВ

ПРОГРАМА

ЧЕТВЕР, 1-ГО ЛИСТОПАТА:

Реєстрація делеґатів і гостей від год. 9:00 вранці.

Год. 7:00 вечора: Відкриття Конґресу
1 Відкриття – президент СКВУ, мґр Антін Мельник
2 Прийняття програми Конґресу
3 Вибір Президії Конґресу
4 Привіти
5 Прийняття правильника нарад
6 Вибір конґресових комісій:
 а) Верифікаційної
 б) Статутової
 в) Фінансово-бюджетової
 г) Резолюційної
 ґ) Пресово-інформаційної
 д) Номінаційної.
7 Звіти:
8 Запити і дискусія над звітами
9 Уділення абсолюторії уступаючим керівним органам СКВУ.

П'ЯТНИЦЯ, 2-ГО ЛИСТОПАДА:

год. 8:30 рано — Пленарна сесія
Доповідь проф. Івана Вовчука: „Положення в Україні і завдання української національної спільноти у вільному світі"

год. 9:30 – 12:00 — Студійні семінарі і праця комісій:
1 „Оборона прав людини в Україні на форумах міжнародних організацій" доповідач: сен. Павло Юзик (Канада) керівник семінара: д-р Д. Квітковський (ЗСА)
2 „Аналіза руху спротиву в Україні" доповідач: проф. П. Потічний (Канада), керівник семінара: ред. О. Зінкевич (ЗСА)
3 „Церковно-релігійні проблеми України" доповідач: проф. Б Боцюрків (Канада), керівник семінара: мґр. І. Базарко (ЗСА)
4 „Роля молодого покоління в русі спротиву в Україні і його вплив на українську молодь у вільному світі" доповідач: проф. К. Савчук (ЗСА), керівник семінара: д-р В. Янішевський (Канада)
5 „Русифікація університетів і вищих учбових закладів в Україні: суспільні науки" доповідач: проф. М. Богатюк (ЗСА), керівник семінара: представник з Европи
6 „Колоніяльний визиск України Москвою" доповідач: проф З. Мельник (ЗСА), керівник семінара: проф. П. Стерчо (ЗСА)

год. 12:00 – 2:00 — полуденок-гостина Провінційного уряду, Онтаріо

год. 2:00 – 6:00 по полудні — Пленарна сесія
1 Звіт Верифікаційної комісії
2 Звіт Статутової комісії — прийняття нового статуту СКВУ
3 Звіти керівників семінарів.

СУБОТА, 3 ЛИСТОПАДА

год. 8:30 – 9:15 рано — доповідь адв. П. Саварина: „Методи збереження української національної субстанції і розвиток культурно-суспільного життя українців у країнах їхнього поселення"

год 9:30 – 12:00 — праця комісій і студійні семінарі:
1 „Проблема збереження української мови в молодому поколінні" доповідач: проф. Д. Струк (Канада), керівник семінара: д-р Е. Жарський (ЗСА)
2 „Учительський доріст і методика навчання української мови" доповідач: п-і Р. Франко Канада), керівник семінара: мґр Х. Кульчицька (ЗСА)
3 „Проблеми розвитку культурного життя української спільноти" доповідач: д-р Б. Стебельський (Канада), керівник семінара: д-р М. Степаненко (ЗСА)
4 „Збереження української національної субстанції в діяспорі доповідач: д-р Ісидор Глинка (Канада) керівник семінара: представник СУОА
5 „Участь молодого покоління, зокрема професіоналістів, в українському громадському житті" доповідач: д-р Я. Лозовчук (Канада), керівник семінара: мґр О. Коваль (Европа)
6 „Наша участь в політичному житті країн нашого поселення" доповідач: проф. М. Куропась (ЗСА), керівник семінара: д-р В Іваницький (Арґентина)
7 „Розбудова української і чужомовної інформації в країнах нашого поселення" доповідач: д-р М. Сосновський (ЗСА), керівник семінара: д-р Р. Олійник (Канада)
8 „Українська наука в вільному світі" доповідач: проф. В. Янів (Европа), керівник семінара: проф. В. Омельченко (ЗСА)

год. 12:00 – 2:00 — Полуденок-гостина метрополітарного Торонта

год. 2:00 – 5:00 по полудні — Пленарна сесія:
1 Прийняття правильника Секретаріяту СКВУ
2 Прийняття бюджету СКВУ
3 Вибір керівних органів СКВУ — слово новообраного президента Секретаріяту СКВУ
4 Звіти керівників семінарів
5 Схвалення резолюцій

год. 6:30 — Конґресовий бенкет

НЕДІЛЯ, 4-ГО ЛИСТОПАДА

год. 8:00 рано — Богослуження
год. 9:30 – 11:00 — Пленарна сесія Секретаріяту СКВУ
год. 11:30 — Маніфестація в Maple Leaf Gardens
год. 3:00 — Закриття Маніфестації і Конґресу

ДРУГИЙ СКВУ ПОПЕРЕДИЛА ПЛЕНАРНА СЕСІЯ ЙОГО СЕКРЕТАРІЯТУ В ОТТАВІ

Оттава, Канада. — Минулого вівтірка і середи, 30 і 31-го жовтня, на передодні Другого Світового Конґресу Вільних Українців в Торонті, у цій столиці Канади відбулася сьома з черги пленарна сесія Секретаріяту СКВУ, розглянувши та узгіднивши ряд справ, що будуть предметом розгляду і рішень Другого Конґресу. Сесію відкрив і нею проводив президент СКВУ мґр Антін Мельник і в цих нарадах, крім нього, взяли участь члени Секретаріяту та голови Рад і Комісій СКВУ з Европи (Антін Мельник, Святомир Фостун, Омелян Коваль і проф. д-р Володимир Янів), Австралії (Мирослав Болюх, Микола Цюрак, Северин Григорців і Юлій Венґльовський), Арґентини (Василь Косюк), З'єднаних Стейтів Америки (Йосип Лисогір, д-р Богдан Гнатюк, д-р Матвій Стахів і ред. Михайло Сосновський) та з Канади (Владика Митрополит Максим Германюк, о. митрат д-р Василь Кушнір, д-р Петро Кондра; Іван Іванчук, Микола Плавюк і д-р Михайло Марунчак). На початку нарад розглянено подання про членство в СКВУ, що їх внесли Асоціяція Українців Америки, УІС „Смолоскип", Українське Олімпійське Товариство та Бібліотека ім. Симона Петлюри. Вирішення їхнього членства рішено передати вже наступному Секретаріятові, що буде обраний Другим Конґресом, але признано цим установам право активної участи в Другому Конґресі за устійненим ключем. На дальшому порядку нарад були звіти членів Президії Секретаріяту та розгляд і устійнення пропозицій звернень, резолюцій та інших документів для Другого СКВУ.

В середу, 31-го жовтня, наради пленарної сесії Секретаріяту СКВУ продовжувалися в одній із заль федерального парляменту Канади. Того ж дня члени Секретаріяту з Европи відвідали західньонімецького амбасадора в Оттаві, австралійські члени мали зустріч з австралійським високим комісарем, а делеґати з Америки відвідали американського амбасадора Адольфа Смита, асистентом якого для публічних зв'язків є українка Надя Ошей. В середу ввечорі була замовлена зустріч з представниками федерального Уряду Канади.

На четвер, 1-го листопада, перед відкриттям Другого СКВУ у вечірніх годинах, члени Секретаріяту матимуть ще в год. 11-й перед полуднем зустріч з губернатором провінції Онтаріо, а в год. 2-ій по полудні таку ж зустріч з прем'єром та урядом цієї провінції.

СЛІДАМИ В. ЮРКОВСЬКОГО: БЛ. П. МИХАЙЛО БУЧИНСЬКИЙ ПЕРЕД СМЕРТЮ ЖЕРТВУВАВ $30,000 НА ГАРВАРДСЬКИЙ ЦЕНТР УКРАЇНСЬКИХ СТУДІЙ

Св. п. Михайло Бучинський

Клівленд, Огайо (О.Г.). — Княжий дар Володимира Юрковського, який пожертвував 100,000 долярів на стипендійний фонд Гарвардського Центру Українських Студій знайшов свого першого наслідувача в особі св.п. Михайла Бучинського. Для цього 84-річного громадянина Клівленду насправді не треба було прикладу, щоб підштовхнути його до пожертв. Уже декілька років тому цей самий „твердий лемко" склав таку саму 30-тисячну пожертву на вишкільну фундацію його імени при Українському Народному Союзі. Пожертва В. Юрковського підштовхнула сл. п. Михайла Бучинського тільки на синхронізацію — часову сполуку своєї пожертви, в надії, що до них двох приєднаються інші жертводавці. У висліді він, передчуваючи свій близький кінець, зложив 30,000 долярів на ГЦУС, із заявою: „Віддаю доробок свого життя на правдиву нашу українську науку"... Дуже короткий час після того ця благородна, далеко понад рівень своєї освіти свідома людина померла. Смерть наступила 24-го жовтня 1973 р. На похороні на цвинтарі св. апп. Петра і Павла в Пармі, Огайо, в три дні пізніше, було ледве десяток людей. Зовнішній світ не знав, що ця маловідома людина мала велике серце і велику ідею: допомогти українській науці, а з нею українській справі. Яка шляхетна ідея і яка розумна стратегія: наперед пожертва для науки на низах — для дітвори, а потім корона, пожертва на науку на вершинах, у ГЦУС. І не без перебільшення надгробний промовець заявив, що для таких людей — як і для померлих світочів духа — треба цитувати слова римського поета: „Не увесь я помру: велика часть мене / Зотління обмине. / Я пам'ятник створив сильніший криці / Що перебуде і дощі і бурі-громовиці". Такі люди сами створюють собі вічну пам'ять ділом свого життя.

ОСТАННЯ „СВОБОДА" ЦЬОГО ТИЖНЯ

З уваги на Другий Світовий Конґрес Вільних Українців у Торонті та на продовжувані ускладнення з доставою газетного паперу, сьогоднішнє подвійне видання „Свободи" є останнім в цьому тижні. Чергове число появиться нормально в найближчий понеділок з датою вівтірка, 6-го листопада, та з вістками про Другий СКВУ.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

У Листопадові Роковини

Найпершою історичною подією, що її щорічно урочисто відзначали українські поселенці в Америці, був переворот 1-го Листопада 1918 року, який проголошував у Львові й цілій Східній Галичині українську державність. Цей акт стояв у найтіснішому зв'язку з визвольною революцією Наддніпрянської України, яка довела до проголошення 22 січня 1918 року того 4-го Універсалу, який став наріжним каменем всього українського політичного мислення, всього новітнього українського державницького світогляду.

Тернистим шляхом ступала українська політична думка після загину української держави над Дніпром і над Дністром. Галицькі українці дістались під польське володіння насправді вже 1340 року, коли король Казимир зайняв своїм військом так звані Червенські городи. У першому розподілі Польщі 1772 року Галичина дісталася Австро - Угорщині, але насправді продовжувалось польське володіння, тепер уже тільки під австрійською фірмою. До половини 19-го сторіччя царила у Галицькій волості пітьма, яку закінчила аж „Весна народів" у 1848 р., із скасуванням панщини та заснуванням Галицької Руської Ради. Але щойно напереломі минулого і цього сторіччя постали перші українські політичні партії — майже одночасно у Наддніпрянській Україні та в Галичині. У 1914 році постало перше новітнє українське військо — Українські Січові Стрільці — а з розпадом Аавстро-угорської монархії наприкінці Першої світової війни — переведено у Львові й усіх інших містах Галичини отой славетний державний переворот.

Сучасна українська політична думка включає обласний патріотизм в один український патріотизм і ставиться до проголошення державности в Галичині чи Карпатській Україні — як до відгуків 4-го Універсалу, як до збройної маніфестації єдности усієї української землі. Сьогодні Галицька волость ділить спільну долю з усіма іншими українськими областями. У спільній підсовєтській тюрмі немає галичан, наддніпрянців, буковинців, волиняків, поліщуків чи закарпатців, а є тільки одні українці. Ми відзначаємо роковини 1-го Листопада, як вияв державницької зрілости галицьких українців, і як пригадку, що всі ми, без уваги на обласне походження і віровизнання, є вірними заповітам новітньої української революції, всі змагаємо до відновлення української державности на соборних землях України і віримо, що це швидше чи пізніше станеться.

Під знаком волі

Саме в тому дні 1-го листопада Року Божого 1973-го, як сповниться точно 55 років з того часу, як над древнім городом Лева, після довгих поневірянь під чужим пануванням замайорів синьо - жовтий прапор волі і як галицька вітка українського народу, у слід за своїми наддніпрянськими братами, своєю силою і волею встановила свою народну владу та проголосила свою державність, саме в день тих справді Великих Роковин починає в Торонто свої наради Другий Світовий Конгрес Вільних Українців. Починаються ці наради не тільки в Роковини Волі, але й під знаком тієї вимріяної волі, бо ніщо інше, як воля рідного народу була причиною та стала ціллю СКВУ.

Другий Світовий Конґрес Вільних Українців попередили досить широкі дебати серед нашого громадянства, як і посилені напасті збоку совєтської пропаґандивної машини. Одне і друге має свою вимову, одне і друге має свій зв'язок. Большевицькі бо напасті часто базувалися на наших власних критичних заввагах і це могло б легко призвести до цілком помилкового висновку, щоб ми перестали говорити про свої слабості і недомагання, бо це, мовляв, „вода на млин" совєтської пропаґанди проти нас. Це цілком певно має на думці і меті також большевицька пропаґанда, що бажала б заткати нам рота і щоб здоровий організм роз'їдала безкритичність. Очевидно, що наші внутрішні труднощі і недомагання не сприяють нашому розвиткові і нашій активності. Цілком навпаки. Але нашим загином було б, якби ми, зі страху перед большевицькою пропаґандою, на ці труднощі і недомагання закривали очі. Наприклад, американські коментатори одноззгідні в тому, що Вотерґейтський скандал не тільки не завалить Америки, але цілком навпаки, ще тільки скріпить її народоправну систему. Це саме і в нашому випадку, дармащо у нас немає ніяких афер і скандалів, але є недомагання.

Останні большевицькі напасті на СКВУ мають ще одну вимову. Хто уважно за ними слідкує, переконається, що їх головною причиною є характер і мета СКВУ: об'єднання всіх конструктивних українських сил на захист, оборону і допомогу українському народові в його змаганнях до волі і незалежности. Наша єдність — це наймогутніша наша зброя і найбільша небезпека для наших ворогів. Не механічна, нещира, зліплена єдність, але свідома, спонтанна єдність тієї самої кости і крови, єдність на волі, щоб здобути ту волю для тих, хто її не має. В такому дусі під знаком волі відбувся шість років тому Перший Світовий Конгрес Вільних Українців і ми впевнені, що в такому дусі пройде та закінчиться теперішній Другий Конгрес, чого йому від серця і душі бажаємо.

Ізраїль наполягає на обмін воєнними полоненими

Єрусалим. — Ізраїльський прем'єр Голда Меїр заявила, що воєнне перемир'я на Близькому Сході і шанси тамошнього замирення тісно пов'язані із негайним звільненням всіх полонених. Єгиптяни взяли в полон кругло 400 ізраїльських вояків, а Ізраїль схопив у полон коло 7.000 єгипетських військовиків. Ізраїль готов звільнити всіх єгипетських і сирійських полонених в заміну за своїх вояків у полоні Єгипту та Сирії. Єгипетські власті заявили готовість передати Міжнародному Червоному Хресту список ізраїльських полонених. Тим часом на воєнному фронті панує спокій. Голда Меїр несподівано, без заповідження, відвідала ізраїльські війська на західньому березі Суезького каналу, перелетівши канал гелікоптером. Та її інспекційна подорож тривала 5 годин. Ізраїльське командування дуже невдоволене, що ізраїльський уряд погодився на воєнне перемир'я та згодом на доставу харчів і ліків оточеному Третьому єгипетському корпусові біля міста Суез: без отих харчів і ліків Третій корпус, який нараховує 20.000 до 30.000 вояків, мусів би піддатися. Вашингтон боявся, що коли б таке сталося, то це було б таке приниження для Єгипту, що шанси замирення знову погіршились би. Єгипет вимагає повернення ізраїльських військ на позиції з 20 жовтня. Речник міжнародного війська ОН заявив, що ніхто в ОН не знає, яка була воєнна ситуація 20 жовтня.

Антін Мельник
Президент СКВУ

НА ПОРОЗІ ДРУГОГО СКВУ

Шість років тому українська спільнота на чужині устами вільнообраних представників своїх суспільно-громадських, наукових, професійних, станових, комбатантських, жіночих, церковно - релігійних, господарсько - фінансових, культурно-мистецьких установ і організацій, при всебічній підтримці Ієрархів Українських Церков та нашого політичного світу, проголосила на першому Світовому Конгресі Вільних Українців створення постійного Секретаріяту СКВУ з метою не так репрезентувати українську діяспору у вільному світі, як радше з метою координувати діяльність згаданих установ і організацій, сприяти злагідненню напружень між ними, скріплювати добрі взаємини, зміцнювати заходи для збереження і плекання українських національних духово - культурних питоменностей та збереження (в тому питанні) окремішности. Головну увагу при тому, згідно зі статутом, належало присвятити несенню допомоги українському народові у його змаганнях до волі і державної незалежности.

Шість років. Час зробити підсумки, хоч би загальної форми, і застановитися над можливостями поширення та поглиблення праці цієї центральної координаційної установи.

Як висловився один з відомих громадських діячів, „початки діяльности Секретаріяту Світового Конґресу Вільних Українців не були легкі. Треба було праці нового і вищого типу. Кожний почин, кожний проєкт мусів бути випробуваний на практиці в щоденному житті і тому щойно сьогодні ми можемо відповідно оцінити й визначити, котрі з плянів та проєктів себе виправдали, а котрі треба буде залишити".

Ротаційна система Президії Секретаріяту

Згідно з пар. 10 статуту СКВУ Президія Секретаріяту (а не Ради і Комісії) змінюється ротаційним способом щодва повних календарних роки за чергою: Канада, ЗСА, Европа. Ще не закінчився реченець діяльности Президії в Канаді, коли почали падати закиди з приводу прийняття ротаційної системи та вимагалося її припинення, не рахуючись з постановами конґресу та прийнятого ним статуту.

У цій початковій стадії ротаційна система себе вповні виправдала. Вона виявила у великій мірі ті сили, які існують на дотичних теренах, познайомила їх з цілою проблематикою ведення та дії Секретаріяту СКВУ, його Рад та Комісій. Ця система змушувала три згадані терени давати щонайменше безпосередній вклад в дію цієї установи, відкидала закид естаблішменту в ній, сприяла зближенню людей протилежних собі партійно-політичних переконань, та, вкінці, збереження цієї системи виявило, що неправдою є, що ми, українці, маємо особливий нахил не дотримуватися постанов та статутів. Кожна з Президій Секретаріяту старалася дотримувати визначеного статутом реченця праці і за малим вийнятком передавала у визначеному часі керівництво наступній президії, скликуючи своєчасно Пленум Секретаріяту для зроблення підсумків і устійнення напрямних дії.

А все ж таки, теперішній президент Секретаріяту Світового Конґресу Вільних Українців, запитаний на Шостій Пленарній Сесії Секретаріяту в січні 1973 р. в справі його погляду щодо осідку наступної Президії і часу її дії, заявився недвозначно за Торонтом, кажучи, що черга на керівництво є за членами Секретаріяту в Канаді. При цьому він заявився за довшим періодом діяльности наступних Президій, відмічаючи конечність запрацювання, конкретної дії та часу підготови до чергового Конґресу СКВУ, що зокрема останнє вимагає щонайменше кількамісячної праці цілого складу Президії, а часом навіть, як цим разом, більшої частини Секретаріяту. Безперечно, що не без впливу на його становище в цій справі мало також питання міжнародної політичної ситуації та порівняльно сприємливої сучасної політичної атмосфери для дії Президії в Канаді.

Дуже багато правди в твердженні, що СКВУ є міцний силою своїх складників. Як координаційна установа, він не може бути інакший. В цьому є позитиви, як також й негативи. Позитивом є те, що складники його (громадські центральні репрезентації в поодиноких країнах та українські крайові організації і їхні міжкрайові надбудови) несуть відповідальність у своєму тереновому і особовому засягу дії за таке чи інше виконання прийнятих на себе зобов'язань, включає їх безпосередньо в дію Секретаріяту, ставить їх в позицію примусу успіху тощо. Негативом є те, що часом є сповільнена конечність, ускладнений безпосередній контакт з українським суспільством Екзекутиви СКВУ та анонімність, яка виявляється в тому, що кожна Центральна Репрезентація може кожночасно відкликати поодиноких членів Секретаріяту, яких вона призначила, та призначити інших. В практиці це дає, що не завжди той є членом Секретаріяту, якого вибрав Конгрес. Це з черги утруднює працю і створює почуття персональної тимчасовости, якої ми хотіли так дуже позбутися, засуджуючи ротаційність. Думаю, що належало б застановитися над питанням, чи з такої „ротаційности" не вилучити принаймні Президію Секретаріяту.

Виходячи з цієї координаційної позиції, Секретаріят СКВУ, а згл. його Президія мала можливість розгортати таку діяльність, яку дехто хоче назвати „державною". Вдержувати, наприклад, зв'язки з поодинокими місіями Об'єднаних Націй не конечно мусить бути привілеєм Президії Секретаріяту. До цього мають право Центральна Репрезентація в ЗСА, така чи інша Крайова Організація, чи поодинока відповідна українська людина. То не значить, що Секретаріят не брав цього аспекту роботи під увагу. Навпаки, Секретаріят і його Президія робили всі можливі заходи, щоб навіть одержати для СКВУ членство як неурядової організації в системі Об'єднаних Націй. Пороблені заходи дали покищо те позитивне, що представники Президії мали змогу довідатися про причини неприйняття СКВУ в членство ОН. Вона узмістовлюється в пар. 2а статуту СКВУ: „давати всю можливу допомогу українському народові в його змаганнях до волі і державної незалежности". Чи змінити цю точку, і в якому напрямку, це уже не в компетенції Президії, чи навіть Секретаріяту. Про це рішатимуть остаточно делегати II СКВУ. Одне лише можна відмітити: нам не вільно зрікатися основного завдання Світового Конгресу Вільних Українців — нести допомогу українському народові у його змаганнях за привернення волі і державної суверенности.

Було багато пропозицій на сторінках преси і безпосередньо до Секретаріяту в справі дальшої праці. Деякі зводилися до пропозиції займатися поширюванням видань деяких політичних угруповань, або чогось подібного. Багато із них, одначе, заслуговує на увагу, зокрема пропозиція контакту і співпраці з аналогічними до СКВУ організаціями поневолених московським большевизмом народів. У своїй діяльності остання Президія не втрачала з очей можливостей такої співдії. Деякі контакти наладнано.

Секретаріят намітив собі широкий плян праці, що уже помітно по кількості Рад і Комісій, котрі займаються координацією окремих ділянок організованого українського життя на чужині: Світова Координаційна Виховно - Освітня Рада, яка не тільки займається шкільними справами, але вміщає в собі ще т. зв. сектор „громадських" (позашкільних) справ, який зосередив свою увагу на збиранні і опрацюванні матеріялів з проблематики національної тотожности; Світова Рада Суспільної Служби може похвалитися поважним виявом координації діяльности різних допомогових і харитативних установ і організацій. Тут на окрему

(Закінчення на стор. 6-ій)

Іван Поритко

55-РІЧЧЯ ЛИСТОПАДА

Цього року відзначуємо 55-річчя Листопадового перевороту, знову далеко від Рідних Земель.

В листопадові дні все звертаємося думками до тих світлих часів, коли український нарід скидав ярмо неволі й повстав до будови власного державного життя. В своїх споминах линемо думками в рідні сторони, а налита тугою душа снує нитку надії про волю і кращу долю нашої батьківщини. Розжалібнена споминами душа неначе чує подих рідної землі й у пітьмі листопадової ночі бачить групи українських вояків, що йдуть вулицями Львова займати свої вихідні становища, з яких підуть вони у важкі бої. І мимохіть із листопадового спомину десь глибоко на дні серця розгортається нова іскра надії, що ще доживемо хвилини, коли з пожежі національної революції прийде знову день зриву, а з цим разом воскресне на завжди воля українського народу. Про ту хвилину всі мріємо, всі чекаємо і цілим серцем бажаємо, бо в нашій скитальській мандрівці ми вже збагнули суть вільного життя і нині всі вміємо його цінити.

Спогади з-перед 55 років знову пригадують цей незабутній, величавий Листопадовий Чин, коли-то в сірий першолистопадовий день 1918 року сповнялася мрія народу. Після кількасотлітньої неволі, серед гуку гармат та клекоту скорострілів блакитно - жовті прапори на вежах города Львова сповіщали, що українці виявили свою рішучу волю жити самостійним життям у своїй незалежній державі.

Нема у світі народу, щоб свою незалежність здобув за одне покоління. Так сталося і з нами. Минули роки збройної боротьби, програвши в нерівному змагу наш бій, але не втратили ми нашої остаточної Ідеї. Кожний український вояк у найбільшому запалі сповняв свій найвищий обов'язок, вірно і з найбільшою посвятою служив своїй Батьківщині. Річниця Листопада пригадує нам, живучим решткам з-посеред учасників і творців тих історичних подій, ті дні великого піднесення й ідейного напруження та діяння. Молодших же й молодих зв'язує із цією традицією нашої визвольної боротьби за найвищий нам усім ідеал від давніх століть через 1918 рік до сьогодні.

Чин 1-го листопада 1918 р. залишиться навіки пам'ятною подією в українській історії. Хоч це була подія галицька, ніби тільки обласного характеру, проте стала чином всеукраїнського значення, бо була вирішальною подією в житті Галичини, яка сотні років тому була бастіоном української державности, а перед Першою світовою війною відограла ролю українського політичного й культурного Піємонту. Тому Листопадовий Чин не міг не відбитися на державно - політичному житті цілої української території.

Листопад 1918 р. — це безперечно той межовий стовп, що різко відділяє багатовікове підневільне минуле Галичини від новітньої доби боротьби за втрачену державність. Також це знаменна дата в історії всієї Західньої України, бож тоді й Зелена Буковина і довго гноблене мадярами Срібне Закарпаття виявили свою волю жити власним, самостійним життям, прилучилися до братів галичан і взяли участь в Національній Раді Західньої Української Народної Республіки.

Сміло можна твердити, що без 1-го листопада 1918 р. не було б і 22 січня 1919 р. в українській столиці, золотоверхім Києві, де представники всіх земель України, зібрані на Трудовім Конґресі, проголосили об'єднання в одну Самостійну і Соборну Українську Державу. И у цьому саме лежить невмируще всеукраїнське значення Великого 1 Листопада, це справді світла дата в історії українського народу.

Після кривавих жертв, виснажливих вояцьких трудах, пощестях, після катастрофи тифу, не всі вернулися до своїх рідних. Багато тисяч лягли на побоєвищах, поклали свої молоді голови за незалежність України. Маківка, Лисоня, Львів, Крути, Київ, Зимові походи, Чортківський пролім Базар, Вінниця; згодом ці побоєвища поширилися на Броди, на боротьбу геройських вояків УПА. Прапор боротьби за волю і незалежність України одно покоління передавало наступному.

Віддаль часу чимраз більше ділить нас від Листопадового Чину, який до основ змінив нас та залишив нам ясний дороговказ. Але ми не раз забуваємо, що основою його була жертва крови і життя кращих синів народу. У збройній боротьбі є не тільки перемоги, але й поразки. Бої вимагають людських жертв. З визвольної боротьби, як теж і з Другої світової війни (вояки УПА, І УД УНА й ін.) залишилися ще тисячі українських воєнних інвалідів, вдів, сиріт та немічних кол. українських військовиків. Вони розпорошені на рідних землях і по всіх континентах вільного світу й останками сил борються за своє фізичне існування, бо не мають змоги нормально працювати на свій чи своєї родини прожиток з причини втрати свого здоров'я або каліцтва. Інвалідами на Рідних Землях не можемо опікуватися, зате у вільному світі українська спільнота може пошанувати своїх героїв нашої кривавої боротьби за волю, складаючи пожертви у Листопадових збірках на Дар Українському Воєнному Інвалідові, які щорічно переводить Суспільна Служба Комбатантів, в склад якої входять всі діючі на терені ЗСА українські ветеранські організації. Ми всі повинні пам'ятати, що твор-

(Закінчення на стор. 7-ій)

З НАШИХ БУДНІВ

НАДІЯ НА КУМА

Виглядає так, що цьогорічні, 55-ті з черги Листопадові Роковини прийдеться нам, нюйоркчанам, святкувати по-різному — вдома, і не вдома. Звичайно, більшість з нас святкуватиме традиційним способом — у Ню Йорку чи в Брукліні, але цим народним вибранцям, що поїдуть на Другий Конгрес СКВУ до Торонта, доведеться хіба получити одне свято з другим, тобто Конгрес із Листопадом.

Автор цих рядків не удостоївся шани й чести попасти між згаданих посланців, та й, правду сказати, не було в нього великої надії на те, що якась установа чи організація запалає бажанням в його особі свого представника. Об'єднання Українських Письменників „Слово" не має грошей на делегата гумористи не мають свого об'єднання, а до СУЖА наперлося стільки „кандидатів в депутати", що для мене вже не було приступу... Врешті, вдарившись рукою в груди, ставлю сам собі таке формальне запитання: чи ти, Іване, справді достойний брати участь в Світовому Конгресі Вільних Українців?... Нової книжки досі не видав, до „МЕТИ" не дійшов, до „Вільного Козацтва" не записався" і жадної медалі не зафасував, то з яким же ти лицем станеш перед світовим українським парляментом ?! Хай же тоді в днях 1-го листопада 1973 року новітня історія України твориться без мене, — і добре їй так!

Розуміється, трохи мені маркотно, що мій кум з Филядельфії їде на Конгрес, де три дні, слухатиме різних прецікавих панелів, буде запрошений на полуденок до Провінційного уряду Онтаріо, може навіть, при цій оказії, сфотографуємося з паном міністром Ярежком? На Другому Конгресі кум репрезентуватиме таку важливу установу, як Злучений Український Американський Допомоговий Комітет і матиме добру нагоду пригадати світовому зборові українців, що в наступному році припадає 25-річчя нашого „Зудаку", отже виринає потреба вшанування відповідного ювілею.

Воно-то правда, що президента ЗУАДК-у, дра Володимира Галана, вже зарахували до почесних членів Головного Уряду УНС, та чи не прийдеться ще йому, панові докторові, повертатись до активної служби?.. Як самі здорові знаєте, на Близькому Сході, не дивлячись на так зване премир'я, ситуація далі непевна, а на світову авантюру багато не треба. Чи не доведеться ще панові докторові Галанові забирати похапцем з Европи рештки наших залишенців і військовими транспортами „мýфувати" їх до Америки?.. Чи не варто, на всякий пожарний випадок влаштувати на Конгресі ще один додатковий панель, власне на цю актуальну тему?. Надія на кума, що він поставить це питання на денному порядку Конґресу.

Ікер.

Валентина Єрмоленко

СПІВАК І ПАТРІОТ

(1)

В цьому році припадає 120 літ з дня народження видатного українського співака Олександра Мишуги, який зачарував своїм голосом Київ і Петербург, Львів і Варшаву, Прагу і Рим, Відень і Лондон, Мілян і Париж, талановитого педагога, що виховав десятки чудових співаків і співачок, великого громадянина-патріота, який віддав усі свої кошти на розвиток української культури.

Народився Олександр Мишуга 20 червня 1853 року в провінціяльному західньоукраїнському містечку, а точніше — селі Новий Витків Радехівського повіту на Львівщині. Батько його, Пилип Мишуга був дуже бідний. Мав клаптик землі, городу та трохи сіножаті на п'ятеро дітей. Олександр був найменший. Щоб якось прогодувати сім'ю та звести кінці з кінцями, Пилип Мишуга латав старе та шив нове взуття своїм односельчанам. Тяжка виснажлива праця, голод, холод рано звели в могилу матір Олександра Мишуги, якому не було тоді ще й трьох років. Незабаром в хаті з'явилася мачуха, а потім її діти, і, звичайно пасерби відійшли на другий плян. Про якесь навчання в школі немогло бути й мови, хоч батько з усіх сил старався, щоб навчити грамоти своїх дітей. Батько дуже любив українські народні пісні, часто співав їх, особливо щедрівки та колядки. Глибоко впали в душу маленького Олександра оті тужливі мелодії. Так і залишилися вони наймилішими, найдорожчими на все життя. З ними він пройшов по всіх шляхах-дорогах, якими повела його доля, доля співака актора, співака художника. Він пропагував їх там, де це здавалося навіть неможливим. Не снилося і не гадалося тоді синові нуждаря, що мине не так уже й багато літ і його дитячі мрії стануть дійсністю, перед ним схилятимуться найвпливовіші люди світу, а найвимогливіші критики наречуть його „королем тенорів", „пісень дивних чародієм", „кумиром публіки", „солов'єм України".

Тяжкий шлях пройшов Олександр Мишуга — „Се життя, — писав він пізніше — як і те, в бурсі Святоюрській, було дуже, дуже нужденне. Я дивуюсь сам нині, як я міг його перенести". Та світ не без добрих людей. Хоч і з великими труднощами, все ж він успішно закінчив учительську семінарію і почав працювати вчителем приходської школи св. Анни. Співу вчитися почав Олександр Мишуга у проф. Валерія Висоцького, ще будучи учнем семінарії. Професор швидко відчув вразливу натуру юнака і з радістю відкрив йому таємниці співу. З кляси Валерія Висоцького окрім Мишуги, вийшли: Соломія Крушельницька, Юзеф Ман, Ірена Богус-Галлерова й інші. Перше „хрещення" Олександра Мишуги на професіональній сцені відбулося 14 вересня 1880 року. 2 березня 1881 р. у великій залі Народного Дому Львова відбувся концерт з нагоди 20-річчя з дня смерти Тараса Шевченка, в якому Мишуга взяв також участь. По закінченні Львівської консерваторії О. Мишуга, після деяких фінансових труднощів, виїхав до Міляну. Чужа країна не зовсім привітно зустріла молодого мистця. Не ладилося спочатку і з навчанням. Племінник Мишуги, довголітній редактор „Свободи" та провідний діяч д-р Лука Мишуга, передає розповідь свого дядька: „Поступив я в Італії до одної вчительки співу. Вона довго не працювала над звуком, а почала давати мені співати різні речі, арії, романси. Я не вмів поводитись з голосом, швидко стомлювався, часом через втому не міг утримати тону і низив. Учителька гнівалася і одного разу сказала: „Знаєте що, Мишуга, покиньте ви спів, у вас немає ні голосу, ні музичного хисту, ви низите тон. Швидше у мене на долоні виросте волосся, а ніж ви будете співати на сцені..."

Це пророкування не збулося. Перемогли сила волі, наполегливість, повсякденна робота над собою. В 1883 році Мишуга пробує свої сили на італійській сцені. Дебют пройшов так успішно, що перед Мишугою відчинилися двері найкращих театрів Европи. Італійська публіка, яка завжди відзначалася вишуканим смаком, бо звикла слухати найвидатніших співаків, нагороджувала Мишугу бурхливими оплесками, засипала квітами, вигукувала „браво", „бравіссімо". Довідавшись про незвичайні успіхи О. Мишуги в Італії, дирекція Львівського театру запропонувала контракт на сезон 1883-1884 років. Він радо погодився. Видатний польський артист і режисер Генрих Цудновський писав так: „... Його оксамитовий голос з благородним металевим тембром доставляв невимовну насолоду, що буквально вливалася в серця слухачів... Я переконаний, що від дня прем'єри до сьогодні в Польщі не було співака, рівного Мишузі..." Так починається новий період творчости артиста.

В 1885-1905 роках Олександр Мишуга тріюмфально виступає на багатьох оперних сценах Европи, виконуючи найскладніші партії ліричного, драматичного тенора.

Дуже складним і трагічним було особисте життя Олександра Мишуги. Але, не дивлячись на все це, він не заломився, слава про нього швидкокрилою чайкою линула по всій Европі і долинула вона й до Києва. А слідом за нею в 1885 році вперше сюди приїжджає й сам артист. Тут він співає до самого кінця 1896 року. В 1898 році Мишуга знову співає в Києві. Досить часто приїжджає він до Києва й пізніше. Згадуючи виступи О. Мишуги в Києві в партії Фауста, видатний хоровий диригент і композитор Олександр Кошиць пише: „... з перших же нот, я не пізнав артиста: його голос розквітав, як пишна рожа,

(Закінчення на стор. 7-ій)

ЯКЩО НЕ МИ - ТО ХТО?

Юрко Карпинський

ХТО ВИНЕН?

Деяка частина українського суспільства ще до сьогодні не збагнула, що сьогодні ми живемо в інших обставинах й оборона в'язнів сучасної України мусить знайти нові методи. В 1973 році ми не можемо вживати методів п'ятдесятих років. Наша оборона мусить вийти з нашого українського „гетто", якщо ми хочемо, щоб вона дала відповідні результати. Один з засобів оборони може бути влаштовування демонстрацій, які є доцільні і потрібні. Такі демонстрації мусять бути добре обдумані, солідно підготовлені, і найважливіше — вони мають одержати відповідний розголос.

На жаль, наші демонстрації, зокрема в ЗСА, не відповідають цим критеріям. Ми влаштовуємо їх, звичайно, без належної підготовки, без кличів, які б знайшли зацікавлення серед преси, і чи не найважливіше, майже всі українські демонстрації відбуваються в дуже поганий час з точки погляду можливости їх якнайширше розголосити. Добрим прикладом цього може послужити демонстрація у 40-річчя голоду у Вашингтоні. Плянувати демонстрацію в столиці Америки на суботу і ще до того на „Меморіял Дей Вікенд" є доказом нашого нерозуміння американського способу життя і праці американської преси. Вашингтон в цей час майже порожній, багато кореспондентів взагалі не працюють і ніхто з урядових працівників її не бачить. Не бачать її також важливіші працівники совєтського посольства, які на той час виїжджають на свою „дачу".

Приклад цієї вашингтонської демонстрації є доказом браку нашої гнучкости, оперативности і впертости. Вперте додержання кілька місяців наперед усталеного речення показало, що демонстрація, хоч і була досить численна, не мала свого обличчя, цілеспрямованости і виразного характеру. Обставини, які заіснували в тому часі, зокрема заповіджений приїзд Брежнєва, вимагали від організаторів перенесення демонстрації на один з вікендів, коли у Вашингтоні був Брежнєв, була преса, був цілий дипломатичний корпус, а радіо і телевізія надзвичайно прихильно ставилися до протибрежнєвських демонстрантів. В неділю, коли Брежнєв перебував в Кемп Дейвід-і, була заповіджена демонстрація т. зв. коаліції (на щастя до неї не долучився „Смолоскип"!) кількох студентських груп і про яку найбільше радіостанція у Вашингтоні передавала щогодини у своїх вістях повідомлення. Ця українська демонстрація мала початися біля пам'ятника Шевченкові, о 1-ій год. впопудне. І якою безвідповідальністю організаторів було, коли вони організували автобуси в Нью Йорку, Філядельфії і Детройті, а у визначений час ані один з них не з'явився, лише нудно біля пам'ятника, немов на глум і на сором всім нам, від 1-ї до 4-ої години при мотоциклах стояли зашнуровані в ряд п'ятдесят американських поліцаїв.

Ми могли мати не менший розголос, як жиди, коли б були зорганізували таку демонстрацію. Жиди стягнули на той день біля 10 тис. осіб до Вашингтону. Ми, якщо б були стягнули принаймні кілька тисяч, могли мати масивний розголос, пов'язавши річницю голоду і сучасну ситуацію в Україні. Незрозумілим залишається питання, чому організатори так вперто держалися дати 26 травня? Чи голод в Україні відбувся лише 26 травня? Пояснення було, що в підготову вложено вже забагато грошей. Чи це може бути переконливий для нас аргумент? Заощаджуючи кілька сот долярів, ми програвали знамениту, може й неповторну, оказію розголосити українську справу і стати перед очима цілого світу в обороні ув'язнених в Україні.

Я не хотів би, щоб наведені приклади хтось трактував, як докір будь-кому. Докори не розв'яжуть нам проблем. Але це було черговим доказом і черговим прикладом нашої незрілости. У таких випадках, якщо ми хочемо осягнути свою ціль, а не щоб заповнити це одну рубрику у наших звітах, ми мусимо достосуватися до ситуації, відчути вагу хвилини і її використати у відповідному моменті. Демонстрація мусить викликати зацікавлення преси і лише тоді можна надіятися, що та преса дасть нам розголос. Це означає, що демонстрації (а тут я лише це маю на увазі) мають відбуватися не тоді, коли нам вигідно (субота чи неділя), а тоді коли вони є на часі і коли можна дістати пресу.

Доцінюючи вагу демонстрацій, чи не найосновнішу увагу ми повинні звертати на співпрацю з такими різними міжнародними організаціями, як Міжнародна Амнестія, Міжнародна Комісія Юристів, Міжнародний Комітет на Оборону Людських прав в СССР і багато інших, питома вага діяльности яких є багато більша, як найкраще зорганізована демонстрація. У нашій опінії інтервенція, наприклад, Міжнародної Комісії Юристів в справі українських політичних в'язнів матиме сто разів більше значення, як сотня наших вікендових демонстрацій, які кожного вікенду відбувалися в минулому році в Нью Йорку і в яких брало участь від 15 до 200 осіб, залежно від того, хто їх організував.

В попередній обороній діяльності ми постійно переочували факт, що більшість в'язнів в сучасній Україні — це люди різних професій — літератори, науковці, професори, журналісти і т. д. Щойно недавно ми відкрили, що наприклад, Євген Сверстюк був членом Міжнародної Асоціяції Психологів і його біографічні дані були опубліковані в довіднику ЮНЕСКО. Тому власне нам треба скористати з цього і подбати про захист серед їхніх колег, на з'їздах різних професіоналістів. При таких нагодах слід збирати підписи під петиціями, пропонувати відповідні резолюції, які навіть, якщо б не пройшли, але сам факт відбуття дискусії над питанням переслідувань чи репресій, мав би відповідне значення. Сторонній людині петиція може не є аж такою важливою річчю. Але коли під нею поставить підписи кількадесять шефів відділів мікробіології в університетах, чи великих шпиталях і сотні інших визначних членів професії, тоді ця петиція набирає відповідної ваги і з нею не можуть не рахуватися совєтські власті. Підпис під петицією дружини батька американської атомної бомби Енріко Фермі-Лори, чи лавреата Нобелівської нагороди Муллікена, не можуть пройти безслідно навіть в найбільш реакційних кремлівських кругах, не говорячи вже про моральну підтримку ув'язнених і репресованих. Такий спосіб оборони може скоріше одержати розголос в чужій пресі і на нього слід витрачати час і зусилля. Доцінюючи вартість демонстрацій, нам все ж слід би зревідувати на них погляд нашого суспільства і зревідувати спроможності частих ініціяторів і організаторів, бо дуже часто витрачені засоби, зусилля і час приносять розчарування, зневіру у наші спроможності, коли дана демонстрація не одержує ані одного рядка в чужій газеті, а демонстрантів ледве хто бачить, а якщо бачить то не знає, хто це і чого хоче.

Не можна тут проминути мовчанкою наставлення деяких наших професіоналістів чи професорів університетів і коледжів. Ми були свідками, як в час збирання підписів під петиції в обороні Н. Строкатої-Караванської, деякі українські мікробіологи не лише нам не допомагали, але й осуджували нас. Яким парадоксом нашого часу може бути факт, коли шеф відділу мікробіології, американець, підписує петицію в обороні Строкатої, а український мікробіолог, який працює в тому самому відділі відмовляється підписати таку петицію. Подібні випадки ми маємо в багатьох університетах в ЗСА і Канаді, коли професори чужинці радо підписували петиції, а деякі українці писали нам погрозливі і непристойні листи.

Це є приклади з конкретної роботи і з нашої дійсности. Дивно все це звучить. Коли б про це довідавсь український в'язень у Володимирській тюрмі чи в концентраційному таборі в Мордовії, напевно в це не повірив би. Але на жаль, це є сумні і незаперечні факти. І як ми можемо дивуватися, що чужинний світ нас так мало знає, так мало про нас говорить. Винувати за це ми не можемо чужинців. Винні є ми самі.

„СМОЛОСКИП"
Сторінка Організації на Оборону Людських Прав в Україні
Зредагувала Колегія.
Все листування просимо слати на адресу:
SMOLOSKYP
P. O. Box 6066, Patterson Station
Baltimore, Md. 21231, U.S.A.

СУТЬ ОБОРОНИ

Перед багатьма українцями в Західньому Світі постійно виринає питання: чи виступати нам в обороні засуджених, ув'язнених і репресованих осіб в Україні? Допомагаємо ми їм, чи шкодимо? Що нам, українцям, які живуть у різних країнах світу, робити?

Ми все частіше починаємо зустрічатися з опортуністично-пристосованськими тенденціями і шептаними „порадами: „не робіть нічого, бо ви їм шкодите своїм розголосом".

Злочином є пов'язувати людей в Україні з будь-якою політичною групою чи партією поза Україною, а ще більшим злочином є пов'язувати їх з будь-якою чужою розвідкою. Нам відомо, що організаційного пов'язання з людьми, які обстоюють права українського народу з леґалістичних і конституційних позицій, немає. Про це добре знають керівники наших політичних партій, а це краще напевно знає КҐБ. Мова тут про людей в Україні, які не належать до жадного підпілля і які основують кожне своє потягнення на конституції УССР і СССР. Тут ми не говоримо про підпілля в Україні, якщо таке взагалі існує. Якщо існує, тоді воно не потребує жадного розголосу (на даному етапі свої боротьби) в Західньому світі, як довго воно є законспіроване і не визнає леґальних форм боротьби.

Леґальна критика конституційних і правових надужить в Україні — вимагає публічности і розголосу. Люди, які стоять в Україні на базі леґальности і конституційности, не криються за жадними псевдонімами, не є анонімними авторами, а є живими людьми, які під своїм домаганням ставлять своє справжнє прізвище, свою адресу і номер телефону, не звертаючи уваги на те, які це принесе для них наслідки.

Пишучи листи до державних властей УССР, ці люди у своїх листах і працях викривають різні надужиття, щоб покращати ситуацію, направити зло і здобути полегші для свого народу (чи такий засіб домагань є добрий чи ні — не є темою цієї статті). Часом панівна влада прислухається до таких домагань, а часом тих, які домагаються, за сам факт піднесення такого питання саджає в тюрми і концентраційні табори.

Історія різних народів багата на прерізні приклади боротьби за свободу, чи лише полегші, вказує, що публічна опінія і її тиск на панівний режим може мати, і дуже часто має, колосальний вплив на впроваджування нових реформ, змін чи полегш. Тому голос діячів в Україні, без здобуття підтримки не лише в Україні, але й у всьому світі, не мав би багато значення. Ми знаємо, що совєтська влада замовчує прізвища діячів в Україні, репресії над ними, а суди відбуваються за закритими дверима, щоб ніхто ні там, ні тут, не довідався про них. В такий спосіб панівна влада може легше знищити людину, про яку ніхто не знає.

Коли життя академіка А. Сахарова опинилося під загрозою, відомий вчений д-р В. Чалідзе писав в „Ню Йорк Таймс-і": „Я не знаю, як обороняти Сахарова, але я знаю, що мовчанкою ніколи й нікого не мохна охоронити".

В час, в якому ми живемо, справа переслідуваних і засуджених осіб за права свого народу, стає справою цілого людства, кожної чесної людини. Коли сьогодні когось саджають у тюрму, чи це буде грек, кубинець, українець чи жид, решта людей, в усіх країнах світу не може мовчати. Коли хтось мовчить і не підносить голосу протесту — він стає співвідповідальним за доконуване насильство чи злочин.

В УССР, які в цілому СССР, після відомих арештів і засудів в 1965 - 66 роках, в обороні засуджених стали їхні друзі і знайомі, знаючи, що за це їх можуть звільнити з праці, викинути з університету, також переслідувати і навіть заарештувати.

Але вони не могли мовчати, як не міг мовчати Еміль Золя, кинувши тодішньому реакційному режимові Франції виклик „Ж'Аккюз!" — „Я обвинувачую!", стаючи в обороні невинного Драйфуса.

І яким жахливо болючим стають для людей в Україні шептані „поради" деяких осіб, які закликають „мовчіть! Ви їм шкодите!", не усвідомлюючи собі, що вони підсвідомо виконують точно те, чого хоче КҐБ і панівний режим в Україні: нашої мовчанки, зведення нашого життя до культурництва, етнографії і фолклору. За цю мовчанку людина може дуже легко купити собі поїздку в Україну, прийом в котрогось з совєтських достойників, чи подарунки, якими нагороджують мовчазних в товаристві „Україна" в Києві.

Мабуть нам призначено мовчати і слухати. Мабуть тому так мало українських мікробіологів і університетських проофесорів підписало петиції в обороні засуджених і переслідуваних в Україні. Мабуть тому ці наші вчені не виходять зі своєю власною ініціятивою і не підтримують іншої. Вони мовчать, їм так добре, вони щасливі у своїй мовчанці. Вони радо дають „мудрі" поради, як не слід робити, але ніколи і нікому не скажуть як робити.

Погляньте на список 479 мікробіологів світу в обороні Ніни Строкатої, погляньте на список 35Т університетських професорів, довідайтесь, хто з українських мікробіологів і професорів допомагав в збиранні підписів і ви будете паленіти з сорому. Довідайтесь, як було заборонено збирати підписи під петицією Міжнародної Амнестії проти тортурування політичних в'язнів! Чи треба більше прикладів?

В час коли ми мовчимо, світова публічна опінія починає все більше отрясатися зі своїх русофільських симпатій і цікавиться та підносить голос протесту в обороні також і українських діячів. Говорять вже різнонаціональні університетські професори, говорять члени канадського парляменту, американського конґресу, сенатори. Міжнародна Комісія Юристів апелює проти беззаконня в Україні до шефа юстиції СССР. Голляндська Асоціяція Істориків стає в обороні В. Мороза, хоч чомусь мовчать наші історики! Авторобітники Детройту пишуть листи, апелі.

В переконанні багатьох людей в Україні, Об'єднані Нації і їхня Комісія Людських прав є тією установою, в якій в'язні і переслідувані можуть знайти моральну підтримку і слова оборони. У кожному підписі під петицією, переслідувані й засуджені бачать ту підтримку, якої їм так страшно потрібно в обличчі жорстоких переслідувань совєтським режимом. Кожний голос протесту є викликом панівному режимові в СССР, який не може не рахуватися з публічною опінією багатьох людей і діячів світу і дальше практикувати свою політику переслідувань, закритих судів, запроторювання здорових людей до психіятричних лікарень тільки за те, що ці люди хочуть жити свобідним життям і користуватися тими правами, які їм гарантує їхня власна конституція і Загальна Декларація Людських Прав.

Тому база нашої оборони — розголос. Це — доведення про дійсність в Україні до найширших кругів світової опінії, до вчених, професорів, письменників, політичних діячів, міжнародних організацій, преси й різних видань.

Нехай тим, які через свою позицію в країнах західнього світу могли б говорити, а які мовчать, хай дасть оцінку народ, з якого вони вийшли. Нехай вони мовчать. Вони не перші й не останні, які мовчали, або служили іншим.

Ми — мовчати не можемо, і ми мовчати не будемо.

Богдан Арей

ХРОНІКА ОБОРОНИ — 1973

Оборона переслідуваних і ув'язнених українців за їхні національні, політичні й релігійні переконання мала різний характер. Нижче подаємо важливіші інформації про окремі акції й виступи в їхній обороні. Не подано тут інформацій про демонстрації, які були влаштовувані різними організаціями і в різних країнах.

Відмічуємо тут ті заходи в обороні, які заслуговують на це і про які нам було відомо від січня до 15 жовтня 1973 р.

● В січні „Смолоскип" — Організація на Оборону Людських Прав в Україні видав перші чотири памфлети про засуджених в Україні — „Засуди в Україні — 1972", „Валентин Мороз", „Юрій Шухевич" і „Ніна Строката".

● 26 січня в лондонській газеті „Таймс" появився лист британських університетських професорів в обороні засуджених і ув'язнених діячів в Україні. Цей самий лист появився також в лондонському „Дейлі Телеграм" з датою 3 лютого.

● 9 лютого Світова Організація за Свободу (яку очолюють проф. Е. А. Гарсія з Арґентини, сен. П. Юзик, д-р Д. Квітковський і д-р В. Боровський) вислала телеграми до президента Ніксона, ген. секретаря ОН К. Вальдгайма і ген. секретаря Міжнародної Комісії Юристів Н. МекДермота, протестуючи проти національного і культурного ґеноциду в Україні та стаючи в обороні засуджених діячів.

● В половині лютого Комісія Людських Прав СКВУ, яку очолює сен. П. Юзик, інтервеніювала в Комісії Людських Прав ОН в обороні Л. Плюща. У відповідь на цю інтервецію одержано відповідь, що справа Л. Плюща буде розглянена цією Комісією ОН.

● 27 лютого Міжнародна Комісія Юристів (Швайцарія) вислала лист до міністра юстиції СССР І. Теребілова, оспорюючи леґальність арештів в Україні, які суперечать конституції СССР. Лист цей підписав ген. секретар Комісії Н. МекДермонт.

● Міністерство Закордонних Справ Канади одержало дві тисячі підписів під петицією в обороні Ю. Шухевича. У відповідь на ці звернення він повідомив КУК, що уряд Канади завжди обстоював і дальше буде обстоювати приватно і публічно національні права і право на свободу різних народів і людей різних національностей.

● В березні Американська Асоціяція Університетських Жінок вислала лист до ОН в обороні переслідуваних і ув'язнених українських діячів.

● В березні американський амбасадор при ОН Дж. Скалі повідомив Митрополита АУПЦ Мстислава, що американська делеґація до ОН буде при різних нагодах видвигати на цьому форумі питання порушування людських прав в Україні.

● В березні й квітні „Смолоскип" вислав всім членам американського Сенату і Конґресу, всім членам канадського Сенату і Парляменту та на 2645 адрес найвизначніших діячів світу памфлет „Суди в Україні — 1972" разом з відповідним супровідним листом.

● 9-14 квітня представник „Смолоскипу" Дарія Кордуба з Німеччини взяла участь в Міжнародній конференції в справі колоніялізму в Африці, яку зорганізували Об'єднані Нації в Ослью, Норвегія. З цієї нагоди „Смолоскип" виготовив спеціяльний меморандум „СССР: колоніяльна імперія, приклад України" і заяву, які були розповсюджені серед учасників конференції, журналістів і були рівночасно переслані на 130 адрес державних місій при ОН в Ню Йорку.

● 18-21 квітня в часі VII З'їзду американських славістів „Смолоскип" влаштував виставку українського самвидаву та матеріялів про ув'язнених діячів в Україні. В часі цього з'їзду, в Ню Йорку, понад 100 вчених підписали петиції в обороні українських політичних в'язнів.

● В квітні Президія СКВУ вислала меморандум до Комісії Людських Прав ОН в обороні засуджених І. Дзюби й В. Чорновола.

● Студентки Ляриса Саламаха і Ліда Сушко, при допомозі інших студентів, влаштували кількатижневу виставку українського самвидаву та матеріялів про репресії в Україні на балтиморському Відділі Мериленського університету.

● В квітні перевидано книжку в англійській мові „Фермент в Україні", яка була появилася за редакцією М. Бравна у видавництвах МекМілен (Англія) і Праґера (ЗСА). Книжку перевидали спільними силами Комітет на Оборону Радянських Політичних В'язнів, „Звільніть їх" (Канада), „Смолоскип" і ТУСМ тиражем у 4 тисячі примірників.

● 3 травня конґресмен Г. Гельстоскі підніс в Конґресі ЗСА справу засуду В. Чорновола і репресій в Україні під кличем „Ні! — відродженому сталінізмові в Україні".

● 5-11 травня в часі З'їзду Американської Асоціяції Мікробіологів в Маямі Біч, мікробіологи д-р А. Зварун, Ю. Карпинський та студент мікробіології М. Долинюк зібрали 278 підписів мікробіологів з різних країн світу під петицією в обороні Н. Строкатої.

● 9 травня конґресмен Д. В. Даніельс виступив в Конґресі ЗСА в обороні В. Чорновола та домагався засудження совєтського судівництва.

● 17 травня члени Американської Асоціяції Мікробіологів д-р А. Зварун і докторант Ю. Карпинський передали Комісії Людських Прав ОН петицію з підписами 278 мікробіологів світу в обороні Н. Строкатої і відвідали ряд пресових аґенцій при ОН інформуючи їх про репресії в Україні.

● 18 травня німецька мо-

(Закінчення на стор. 4-ій)

ЯКЩО НЕ МИ — ТО ХТО?

„Якщо не ми — то хто?" — це клич, який ми парафразували за середньовічним філософом-поетом Маймонідом, прийнявши його за клич „Смолоскипу" в нашій діяльності.

Як тепер в Україні цілий ряд творів української літератури визнають неконформістськими і їх нищать, а авторів переслідують і запроторюють в тюрми, так само фанатики XII століття визнали писання Маймоніда єретичним і палили його твори на прилюдних кострищах. Хоч вчення Маймоніда залишається і надалі контроверсійним, його клич „Якщо не я то хто?" стає найбільш актуальним в нашому часі і в нашій дійсності та в повороті в Україні до середньовічних інквізицій думки, слова і друкованого твору.

Кожному сьогодні відомо, як чутлива є совєтська влада на публічну опінію. Тому більше, як будь-хто інший, вона витрачає мільйони рублів на свою пропаґанду, індоктринуючи західню громадськість радіопередачами на десятках мов світу, засипає західні установи й бібліотеки мільйонами своїх публікацій. Протиставитися цьому можна не контр-пропаґандою, бо пропаґанда в нашому часі перестала бути переконуючою. Людину двадцятого століття не переконує аґітація ,чи дешева псевдо-патріотична фразеологія. Заступити це потрібно лише інформацією і переконуючими фактами. І це одне з завдань „Смолоскипу". І це ми почали робити, з чого вже є замітні результати. Понад сто тисяч памфлетів, опертих на фактах, дійшли до багатьох провідних людей світу. Навіть, якщо вони, чи дехто з них, не відгукнулися, все ж вони довідалися. Продовжувати таку працю ми зможемо лише при підтримці української громади. Без підтримки — не зробимо нічого, або дуже мало.

Останньо, коли ми на цьому зовнішньому відтинку зактивізувалися, почалася шептана пропаґанда проти нас: вони не компетентні це робити; боронити ув'язнених в Україні повинні чужинці, а не українці.

Нашу „некомпетентність" підтверджують тим, що, мовляв, апелюючи до членів американського Конґресу і Сенату, і підтримуючи резолюції сен. Джексона і конґресменів Мілса-Ваніка, взагалі не говорили про визволення України і про українську визвольну боротьбу. Це правда. Але зате ми говорили про практичні справи. І це багатьом конґресменам заімпонувало, а деякі експерти від совєтських справ виразно заявляли, що це чи не вперше українці приходять до них без аґітації, без пропаґанди, а з конкретними пропозиціями.

Нам говорять, що чужинці повинні боронити наших переслідуваних земляків в Україні, а не ми. А ми поставимо питання: хто в обороні жидів в СССР мобілізує не жидівську, а світову публічну опінію? Мобілізують жиди і жидівські організації. Цього за нас ніхто не зробить. Мобілізувати світову публічну опінію мусимо ми, а ставати в обороні, підносити свій голос протесту повинні в першу чергу чужинці. Якщо ми цього не будемо робити, то за нас ніхто цього не зробить.

Ми могли переконатися, що чим більше ми будемо на цьому відтинку діяти, тим більше наша громада буде насичена різними поголосками про нас, закидами, обвинуваченнями, включно до шантажу. З усього дуже виразно видно: з одної сторони большевики будуть підсичувати такі поголоски, а захоплені своєю наївністю, подібне будуть поширювати наші еміґрантські діячі, падаючи дуже часто жертвою сплетень і большевицької шептаної пропаґанди.

Коли ви будете перевидавати нищену в Україні книжку, вам будуть закидати, що ви пошкодите авторові, не беручи до уваги, що большевики в останніх роках знищили і заборонили не десятки, а сотні книжок різних авторів, яких тут закордоном ніхто не перевидав і вони може й раз на завжди пропали для української літератури.

Ви страшними зусиллями, ризикуючи свободою багатьох людей, одержите захалявний твір з України, то зразу почнуть проти вас поширювати чутки, що, мовляв, це не оригінальний твір, а КҐБівська фальшивка. Коли ви взагалі нічого не будете робити, то з одної сторони вас будуть хвалити, а з другої сторони справжні патріоти будуть вам закидати бездіяльність. Президент Труман колись сказав: якщо ти не зможеш витримати горячі, не працюй курем.

Це саме у нашому випадку: у нас треба страшної видержливости, щоб витримати удари з різних сторін, не впасти жертвою провокацій і не дати спровокувати себе на публічну полеміку в делікатних справах.

За працею, поза нею і поруч неї у нас витворюється дуже характеристичний тип українського еміґранта — вічного нарікайла. Зокрема в останніх роках людей охоплює якась своєрідна психоза нарікання. Вона доходить до таких меж, що у результаті вічного нарікайла приходить безнадійність, пасивність і смерть для всякої дії і кожної роботи чи кожного почину.

І власне тому члени „Смолоскипу" не хочуть бути традиційними українськими нарікайлами. Ми не нарікаємо на стан, в якому наже суспільство опинилося. Ми не будемо писати щотижня чи щомісяця різні заклики, повні псевдо-патріотичної фразеології, з нагоди різних річниць чи подій. „Смолоскип" хоче бути іншою організацією. В останніх кількох роках ми доказали, на що ми спроможні, що ми можемо зробити і що ми зробили. Ми не говоримо в площині плянування, що ми думаємо робити, чи зробили. Ми різнимося від всіх інших організацій: ми не орґанізуємо нових членів, ми не аґітуємо молодих людей, щоб вони стали членами „Смолоскипу". Вони приходять самі. В кого є відчуття дійсности в Україні, хто хоче працювати, той сам знаходить дорогу до включення в цю багатогранну роботу, якою ми займаємося.

Ми не відбуваємо загальних зборів і ми не боремося за „владу" в українських централях. Нам цієї „влади" не потрібно. Наша влада — це конкретна робота, яку ми хочемо виконати. Ми не вибираємо голів, секретарів чи будь-яких референтів. Зате ми спільно працюємо за принципом: хто і для чого має здібності і талант, у цій ділянці працює і себе проявляє.

Ми — організація без організації, але у нас точно визначені завдання, програма і плян праці на відповідний час.

Ми не хочемо бути масовою організацією. У нас таких амбіцій немає. Але в нашій праці нам потрібно людей якнайбільш обов'язкових, найбільш відповідальних, ініціятивних, працьовитих і жертвенних. Хто не має таких прикмет, хто не вірить в доцільність роботи, якою ми займаємося, тому не подорозі з нами.

Для нас не важно, хто до якої організації належить. Для нас важне, що дана людина може зробити для оборони репресованих в Україні, наскільки вона не лише цікавиться, але й наскільки живе подіями в Україні і наскільки вона готова жертвувати свій час, своє знання і свої особисті вигоди для роботи і в роботі, яку ми виконуємо.

В розлінивленому світі і в розлінивленому суспільстві лише активні, обов'язкові, працьовиті й жертвенні люди можуть віднайти себе, відчути в собі Україну і потребу працювати для неї.

Бо якщо не ми, то хто буде займатися тим, чим ми займаємося?

І якщо не українська громада, то хто інший дасть підтримку цій діяльності і обороні тих, які цього найбільше потребують?

„СМОЛОСКИП"

НА МІЖНАРОДНІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ В СПРАВІ КОЛОНІЯЛІЗМУ

Від 9 до 14 квітня 1973 р. відбувалася в Осльо (Норвегія) Міжнародна конференція експертів співпраці і допомоги жертвам колоніялізму у Південній Африці. Конференція була зорганізована Об'єднаними Націями спільно з організацією Африканської єдности. У ній взяли участь представники-дипломати або експерти з 19 країн Африки і 9-ох африканських організацій. Крім цього в Конференції брали участь представники майже з усіх країн світу, а в тому також УССР, СССР, Комуністичного Китаю та майже всіх східньоевропейських сателітних країн, як рівнож 13 експертів різних національностей, 6 міністрів африканських держав, заступник генерального секретаря ОН для справ Африки та речники різних міжнародних організацій. На Конференції було 178 журналістів та представників пресових агенцій, радіо і телевізії. Головна мета Конференції зводилась до всесторонньої підтримки боротьби південно-африканських організацій за повне визволення своїх народів від політичної, расової і економічної дискримінації.

Під час Конференції я мала нагоду багато разів говорити з різними представниками країн Південної та інших частин Африки, з'ясовуючи їм положення в УССР, особливо ідентифікуючи його з колоніяльним положенням в Південній Африці. Під час багатьох інтерв'ю була можливість докладно поінформувати африканських представників про поневолення українського народу, нищення його культури й русифікацію. Рівночасно зацікавлені одержали окремий меморандум „СССР: колоніяльна імперія, приклад України"", який видав з цієї нагоди „Смолоскип — Організація на Оборону Людських Прав в Україні" та памфлети про арештованих і засуджених діячів української культури. В переважаючій більшості африканські представники були в загальному добре познайомлені з національним питанням в СССР і зокрема в Україні. З великим задоволенням вони засвоювали доповнюючі інформації про національну політику Москви супроти не-російських народів. Багато зі співрозмовців висловлювали погляди, що Москва використовуючи поневолююче положення в Південній Африці, намагається закріпити свої впливи, щоб при допомозі заворушень - революцій встановляти свої маріонеткові комуністичні уряди. Африканці є проти такого „визволення", тому нерадо приймають допомогу від СССР чи його сателітних держав. Свої симпатії до не-російських народів СССР, і особливо до українського народу, деякі з них не скривали, а навпаки ці симпатії відкрито висловлювали і солідаризувалися в боротьбі за визволення.

На самому початку Конференції я старалася познайомитися з якнайбільшою кількістю різнонаціональних представників, щоби зорієнтуватися у їхньому наставленні до СССР. Найперше я відбула розмову з представником ОН з Ню Йорку Бенджаміном Годвілом. В час розмови він виявив повну ознайомленість із переслідуванням в Україні та був докладно зорієнтований про політику СССР в Африці.

В Конференції брали участь представник СССР, представник УССР і кількох журналістів з Совєтського Союзу. Українську ССР репрезентував член АН УРСР Д. Н. Філіпенко. Я мала нагоду кілька разів з ним дискутувати, хотіла відбути з ним інтерв'ю про сучасне положення в Україні, але він погоджувався дати інтерв'ю лише в справах Африки.

Під час Конференції представники СССР і УССР обмежилися тільки до привітань і побажань. Натомість одинокий між запрошеними гістьми, представник Китайської Народної Республіки у своєму привітальному виступі солідаризувався з боротьбою за визволення народів Південної Африки та перестерігав ті народи перед намаганнями одної із сучасних надпотуг, маючи на увазі СССР, використати їхню боротьбу для своїх імперіялістичних цілей.

Я мала довгу й цікаву розмову з представниками Китаю. Вони підкреслювали велику приязнь китайського народу до змагань за визволення українського народу. З великим зацікавленням і вдячністю вони прийняли меморандум „Смолоскипу" і памфлети про українських політичних в'язнів. В часі перерв була нагода багато часу присвятити виміні думок з китайцями, їх докладніше поінформувати про сучасне положення в Україні, що було дуже успішне під оглядом такту, незвичайної тонкості і розуміння ними колоніяльного положення УРСР.

Рівнож представники народів Африки радо дискутували зі мною, ставили багато питань відносно України і дуже часто ми спільно сідали до перекуски, чи щоб відпочити за чашкою кави.

Крім офіційних представників, я як кореспондентка мала нагоду познайомитися з багатьма журналістами та представниками різних пресових агенцій і газет. Вони теж одержали меморандум „Смолоскипу" і наші памфлети.

Конференція пройшла в діловій атмосфері, був схвалений меморандум представників народів Південної Африки до Об'єднаних Націй..

Ця Міжнародна конференція присвячена питанню колоніялізму в Африці, організована Об'днаними Націями, послужила доброю нагодою, щоб африканський світ і представники багатьох держав були поінформовані про колоніяльне положення України в сучасній імперії СССР.

Марія Кордуба

ХРОНІКА ОБОРОНИ — 1973

(Закінчення зі стор. 3-ої)

лодеча організація „Юнґе Унійон" вислала відкритий лист з багатьма підписами до президента Німеччини Гайнемана і канцлера Брандта з вимогою стати в обороні переслідуваних в СССР. На зворотній стороні листа був долучений список 29-ти найвідоміших в'язнів в СССР, серед яких було багато українських.

● В травні заходами проф. П. Фенчака була влаштована виставка українського самвидаву і матеріялів про українських політичних в'язнів в католицькій семінарії св. Марії в Балтиморі.

● В травні „Смолоскип" видав дальшу серію памфлетів про українських політичних в'язнів в Україні — „Святослав Караванський", „Леонід Плющ" й „Ірина та Ігор Калинці". Ціла серія семи памфлетів „Смолоскипу" була видана в дев'яти місяцях 1973 року тиражем в понад 100 тисяч примірників.

● В травні появився бюлетень Комітету на Оборону І. Дзюби й В. Чорновола, який постав в 1972 р. в Торонті. В Бюлетені подано обширні інформації про обидвох діячів, репресії в Україні та опубліковано петицію в їхній обороні.

● 30 травня кол. прем'єр Канади Джон Діфенбейкер домагався в канадському Парляменті, щоб уряд Канади поставив справу репресій і арештів в Україні на форумі ОН.

● 17 червня появилося в „Ню Йорк Таймс-і" одностоірінкове звернення 66 американських університетських професорів до американського народу. У зверненні, яке спонзорував УККА, подано інформації про арешти й репресії в Україні і воно ілюстроване фотографіями В. Мороза, Ю. Шухевича, В. Чорновола, І. Дзюби й І. Світличного. В зверненні професори апелюють до президента Р. Ніксона, щоб в часі розмов з Л. Брежнєвим він став в обороні українських політичних в'язнів.

● В червні з ініціятиви ЦЕСУС-у вислано кілька тисяч петицій до президента Р. Ніксона, в яких висловлено домагання стати в обороні українських політичних в'язнів та домагатися їхнього звільнення.

● 20-24 червня в часі побуту Л. Брежнєва в ЗСА, „Смолоскип" зорганізував у Вашингтоні 15 одохвилинних радіопередач в обороні ув'язнених в Україні діячів.

● Напередодні приїзду Л. Брежнєва до ЗСА, 21 американських професорів, а серед них також проф. Л. Добрянський, президент УККА, звернулися до Л. Брежнєва в обороні ув'язнених українських діячів, протестуючи проти репресій в Україні.

● 19-22 червня на З'їзді канадських мікробіологів в Едмонтоні, з ініціятиви д-ра Є. Рослицького, зібрано 205 підписів під петицією в обороні Н. Строкатої. У відповідь на цю петицію, як рівнож на петицію членів Американської Асоціяції Мікробіологів, Комісія Людських Прав ОН повідомила, що справа Н. Строкатої буде обговорена цією комісією ОН.

● 24 червня появилася в „Ню Йорк Таймс-і" заява американських противсних діячів ліберального і лівого напрямків з домаганням амнестії для інакшедумаючих. В заяві вичислено багато прізвищ українських діячів ув'язнених в УССР.

● В червні „Смолоскип" видав дві наліпки — „Брежнєв убиває — українців, жидів, чехів, литовців ..." і „Брежнєв звільни українських інтелектуалів", які були розклеювані у Вашингтоні в часі побуту Л. Брежнєва в ЗСА.

● В червні Міжнародна Ліга проти Расизму і Антисемітизму з осідком в Парижі, звернулася до різних міжнародних організацій з закликом стати в обороні ув'язнених українців та домагатися у совєтських властей їхнього звільнення.

● 28 червня в журналі „Ню Йорк Рев'ю оф Букс" появився цілосторінковий відкритий лист до членів Комуністичної партії СССР з закликом стати в обороні засуджених діячів в Україні, Литві, РСФСР, Чехо-Словаччині та жидів, яких ув'язнено за домагання еміґрувати до Ізраїлю. Лист цей, який спонзорував Комітет на Оборону Радянських Політичних в'язнів, підписали 22 визначні діячі, а серед них Г. Бол, Рамзі Клярк, Г. Мирдаль, А. Шлезінґер та інші.

● З кінцем червня, 158 робітників зі 160-го Відділу Юнії Авторобітників в Детройті разом зі своїм речником Я. Стасиком, звернулися апелем до президента Міжнародної Юнії Авторобітників Л. Вудкока, домагаючись зупинення всіх торговельних полегш для СССР до часу звільнення українських політичних в'язнів в СССР.

● З початком липня, „Смолоскип" започаткував акцію зібрання українськими зусиллями 50 тисяч підписів під петицією Міжнародної Амнестії проти торторування політичних в'язнів. Цілою акцією кермує д-р А. Зварун. Під петицію, яку розповсюднює „Смолоскип", поставив свій підпис також президент Австрії д-р Б. Крайський і майже повний склад його уряду. До жовтня під цією петицію зібрано українськими силами 5 тисяч підписів.

● 17 липня Ліґа Авторів вислала телеграму до Правління СПУ в Києві, домагаючися звільнення ув'язнених діячів літератури в Україні. В телеграмі поіменно згадано І. Дзюбу й В. Чорновола і її підписав президент Ліґи Дж. Вейдман.

● 23 липня президент Міжнародної Юнії Авторобітників Л. Вудкок вислав листа до Я. Стасика, в якому інформує, що при різних нагодах буде домагатися звільнення українських політичних в'язнів.

● 27 липня в американському науковому журналі „Саєнс" (який появляється тиражем у 180 тис. примірників) появився обширний лист д-ра А. Зваруна про Н. Строкату та акцію мікробіології в її обороні.

● З кінцем серпня ЦЕСУС вислав до ОН петицію з багатьма тисячами підписів в справі ув'язнених в СССР українських діячів. Копію цієї петиції, разом з документацією про арешти й репресії в Україні, вислано також до 130 державних місій при ОН.

● У вересні „Смолоскип" видав листівку з фотографією Л. Плюща та короткими даними про нього. Листівку цю розіслано на півтора тисячі адрес психіятрів і психологів в різних країнах світу. Багатьом з них вислано також памфлет про Л. Плюща.

● 10 вересня віцепрезидент „Смолоскипу" для зовнішніх справ д-р А. Зварун звернувся спеціяльним листом до американських конґресменів і сенаторів в справі підтримки резолюції сен. Г. Джексона і конґресменів Мілса і Ваніка проти признання для СССР статусу упривілейованої країни у торговельних взаєминах. 19-20 вересня д-р А. Зварун відвідав бюра конґресмена Ч. Ваніка та сенаторів Дж. Джевітса і Г. Джексона та обговорив з їхніми представниками шість пропозицій „Смолоскипу".

● До половини жовтня петицію в обороні ув'язнених українських діячів в СССР, яку розповсюднював „Смолоскип", підписали 351 університетських професорів, 23 письменники і мистці, 27 американських і канадських членів Конґресу, Парляменту і Сенату, 7 правників, 53 учителі, 51 лікарів, 57 інженерів і кількасот осіб різних професій. Серед підписаних є лавреат Нобелівської нагороди проф. Мулікен, дружина Е. Фермі — Лора, І. Мурдок, член Верховного Суду Ізраїлю Зві Берінсон й інші.

● В жовтні „Смолоскип" вислав комплет семи памфлетів та інші матеріяли про репресії в Україні на 537 адрес міжнародних і чужинецьких організацій.

Андрій Зварун

ПРОТИ ТОРТУРУВАННЯ ПОЛІТИЧНИХ В'ЯЗНІВ

На весну цього року Міжнародна Амнестія розпочала кампанію по цілому світі проти тортурування політичних в'язнів. Кампанія включає в собі зібрання одного мільйона підписів під спеціяльною петицією, яка буде передана в грудні цього року Президентові Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй. Ціла кампанія буде закінчена міжнародною конференцією в приміщеннях ЮНЕСКО в Парижі.

Слідкуючи за подіями в Україні, арештами і ув'язненнями української інтеліґенції вистачає, щоб домагатися заборони тортурування політичних в'язнів. У висліді інформацій, які ми одержуємо з України, „Смолоскип" підняв на себе важливе завдання: зібрати 50 тисяч підписів під петицією Міжнародної Амнестії українськими силами. Знаючи, якою успішною є діяльність цієї організації в обороні осіб, які були ув'язнені за свої політичні чи релігійні переконання, ми уважали, що це буде корисне для нас, коли ми включимося в кампанію Амнестії і в такий спосіб видвигнемо справу українських політичних в'язнів на цей світовий форум.

Щоб звернути більшу увагу світової публічної опінії на справу переслідувань в Україні, ми мусимо вкладати у відповідні акції міжнародного характеру також нашу працю і зусилля. Без такого включення справа українських політичних в'язнів буде лише українською справою, а не справою всього людства.

Ще в липні цього року ми вислали на багато адрес різних організацій і окремих осіб петиції Міжнародної Амнестії проти тортурів разом з супровідним листом, в якому ми пояснювали ціль цієї акції та чому ми в неї включаємося.

В нашому листі ми писали: „Ми мусимо доказати чужинному світові, що ми спроможні зібрати 50 тисяч підписів. Це буде нашим пашпортом у зовнішній світ. Це буде доказом нашої, української сили. Це буде доказом, що ми болієно долею ув'язнених на довгі роки українських діячів в Україні. Не словами — а конкретним ділом і працею докажім це".

Вже в дуже короткому часі прийшли позитивні результати: зібрано до 6 жовтня ц. р. понад 5 тисяч підписів в різних країнах світу — в ЗСА, Канаді, Німеччині, Франції, Англії, Новій Зеляндії, Голляндії, Австралії, Австрії. В Австрії підписав петицію, яку розповсюднює „Смолоскип", президент цієї країни д-р Крайський і майже цілий його уряд. Рівночасно з позитивними відгуками прийшли й інші — докірання нам, в деяких місцевостях заборона збирання підписів чи повертання петицій без підписів. Почалося різне говорення, в результаті чого, до тепер зібрано менше (бо лише одну десяту визначеної кількості), як можна було сподіватися.

У вересні Екзекутива УККА на своєму засіданні рішила дати повну підтримку цій акції „Смолоскипу" і вислала в цій справі спеціяльний обіжний лист до всіх Відділів УККА. В половині жовтня ми ще раз вислали на багато адрес цю петицію Міжнародної Амнестії з проханням допомогти зібрати ці підписи.

Нам ще залишається кілька тижнів часу — всього до 15 листопада 1973 р., щоб спільними зусиллями зібрати якнайбільшу кількість підписів. Якщо ми цих підписів не зберемо, тоді не нарікаймо, що чужинний світ мало знає про нас, мало нами цікавиться і замало стає в обороні, чи дає розголос ув'язненим в СССР українцям. Міжнародна Амнестія боронить тепер понад 40 українських політичних в'язнів. Чи вартує допомогти їй у зібранні одного мільйона підписів? Ми відповіді давати не будемо. Нехай рішає совість кожного з нас.

Д. Шумук

„СПОМИНИ"

(уривки)

Всі 26 слухачів раптом перетворилися на слух і тривогу за мою долю, а Лісовик, стримуючи своє обурення, запитав: „А що ви скажете про першу точку „Декалогу" та й взагалі про „Декалог?" — Перша точка „Декалогу" на мою думку вірна, бо й справді тільки той народ здатний здобути незалежність, який без вагань готовий померти за неї. Ця точка звучить зовсім добре, а особливо на сьогоднішній день, коли фашисти топчуть священну землю, грабують наш край і завозять нашу молодь у Німеччину на каторжні роботи. Якраз зараз тільки так і треба ставити питання перед кожним громадянином і перед всією нацією:

„Здобудеш Українську державу, або загинеш в боротьбі за неї".

— Ми порушили основний принцип Організації тим, що допустили обговорення „Декалогу". У нас „Декалог" не обговорюється, а лише вивчається на пам'ять і виконується у щоденному організаційному житті. Ми, одначе, це простимо. Ви прийшли до нас з іншого світу і з іншим вихованням. Найважливіше те, що ви визнаєте першу точку „Декалогу". Ця ж перша точка і буде для нас з вами спільною платформою боротьби, а все остальне - інше вложиться само по собі, — сказав Лісовик і пильно глянув на авдиторію. Всі незручно мовчали.

— А чи можна боротись за незалежність України, не знаючи „Декалогу" — запитав колишній офіцер-моряк, якого ця заява здивувала.

— Можна і треба боротись усім, але тут йдеться про Організацію Українських Націоналістів, яка взяла на себе роль організатора і керівника боротьби, — сказав Лісовик. Макар і Славко сиділи і гляділи значуче на нас.

⁂

У ту ж мить Лісовик глянув на Славка, а Славко почервонів і опустив очі як соромлива дівчина. Лісовик підійшов до мене, і, взявши під руку, підвів до Славка. Жестом руки вказуючи на Славка сказав: „Оце і той самий Ярослав Мова". Славко глянув на мене своїми голубими і невимовно милими очима і, потискаючи мені руку, подякував за визнання.

Від того часу я подружив із Славком так, як ще ніколи ні з ким не дружив. Ось уже 27 років минуло від того часу, але я, як і до того, так і після того не зустрічав на своєму життєвому шляху такої людини як Ярослав Гарасименко. Мова — був його літературний псевдонім. Бог обдарував Славка красою тіла, божественними очима, скромністю, безграничною добротою, хорошим голосом, великим ораторським даром. Його поезія пахла всіма пахощами весни і одночасно розкривала зло і закликала до нещадної безстрашної боротьби з ним. Його публіцистика з винятковою легкістю без емоційної уїдливості разила противника своїми чеснотами. Славко був для мене втіленням фізичної і духовної краси і досконалости. Його любили всі, а зокрема дівчата. Я просто сяяв щастям, що пощастило мені зустріти таку чудову людину. Славко був поет найвищого рівня, не тільки у поезії, але й у щоденному житті і всіх своїх починах. Між щоденним життям і всіма стосунками з людьми та творчістю у Славка не було найменшої роздвоєности. Це була людина винятково цілісна семов би зумисно створена Богом для зразка, якими саме повинні бути люди.

⁂

Ось ви оповідали, що буваєте по куренях і сотнях, що разом з сотнею спали та їли, це добре, але чи ви дивились на білизну стрільців, і чи питали їх, скільки разів намісяць їм організовують лазню та міняють білизну? — запитав мене Горбенко. — Ні, і в голову мені таке ніколи не прийшло, — відповів я. — А як самі — регулярно миєтесь і міняєте білизну? — запитав мене і одночасно кинув оком мені на шию. — Ні, не регулярно, як доведеться, — відповів я. — Ото ж то й наше горе. Як приходимо до людей, маємо мову про високі ідеї, а на людину, таку людину, що стоїть перед вами — забуваємо. Ми усім повинні піклуватись, цікавитись найменшими дрібницями, бо стрільцеві якщо навіть черевик тисне, то й то він уже виходить з ладу, а буває й так, що не тільки ногу тисне, а й душу. Адже ж ми повинні вміти і в душу людині заглянути, в її переживання, — сказав Горбенко. — Про все те, що оце ви говорите у нас досі ніхто й не думав. — А як у вас відносини зі східняками? — запитав Горбенко. — Вони у розпачу. — Чому? — Вони говорять, що тепер вибирають з-поміж них і розстрілюють офіцерів, а незабаром будуть стріляти всіх полонених. Найбільше їх турбує доля майора Соловія і капітана Х. та головного лікаря Січі. — Так, друже, у нас це все виблискує і ще не скрізь і не все робиться так, як треба, але публічно обурюватись з приводу того і виявляти свої емоції не треба. Ви мене зрозуміли?

Їдучи назад до Колок я довго думав про самого Горбенка і те все, що він говорив, та як говорив. Він зробив на мене враження дуже мудрої, вдумливої та проникливої людини. Тоді я про нього ще нічого не знав. Згодом мені стало відомо, що Горбенко — це Волошин Ростислав, член Президії Центрального Проводу ОУН.

⁂

Володими прийшов пізно, я вже спав. Вранці під час сніданку Володимир мене запитав: — чим ви, друже, зараз зайняті? — Дочитую „Сила волі" Ніцше, — відповів я. — О, це має бути хороша річ?... Тією працею Ніцше захоплюються всі, але я сам її ще не читав, — сказав Володимир. — Я не знаю, хто чим захоплюється, але мені філософія Нічше не підходить, — категорично заявив я. — Цікаво... Чому ж саме? — здивовано запитав Володимир. — Ніцшеанська надлюдина по суті є шануюча людей і себе людина ставиться до антилюдей з огидою. На ту антилюдяну філософію Ніцше фашисти сперли свою ідеологію. А практичне застосування її в житті — це є *злогин*. Гори розстріляних і спалених людей — це філософія Ніцше, наочна дія тих ніцшовських „надлюдей" — сказав я. А в Луцьку, у тюрмі, без слідства й суда розстріляли тисячі людей також антилюди? — з докором сказав Володимир. — Так, це зробили також антилюди, — сказав я. — І в Домінополі розстріляли поляків такі ж самі антилюди. Нормальні люди такого робити не можуть. — Якщо з усіх боків людину оточують антилюди, то щоб вижити, вона також змушена стати антилюдиною, — сказав Володимир. — Узаконювати за будь-якими мотивами ту ніцшеанську надлюдину, — це стати на шлях деградації роду людського, це патологічна психологія, — сказав я. — Ну, добре... Доведеться самому прочитати того Ніцше, — сказав Володимир і попрощався зі мною. — Так, — неодмінно треба самому читати і самому думати, — сказав я.

Ми до кращого не доросли і тому не могли створити нічого кращого. ОУН — це ми, це те, на що ми здатні були спромогтися. Кращого в нас нічого і не має. Чужинці говорять про нас, що ми, як народ, по своєму дусі, найдемократичніший від усіх слов'янських народів, а насправді наша демократичність не державницька і, тому вона дуже швидко переростає в анархізм, перероджується з конструктивної в деструктивну. Анархізм в нас — це психологічний результат довговікової неволі, це звульгаризований протест проти рабства, який швидко переростає в руйнівну силу, яка виступає і проти спроб свого народу створити свою державу, — немов сам до себе сказав я.

— Нащо ти говориш зі мною на такому рівні. Я проста дівчина, я всього - навсього медсестра, мені ще тільки двадцять років. Я не хочу потопати в роздумах. В тебе я хочу вірити. Ти гарно виступаєш перед авдиторією, ти запалюєш ти поривaєш людей до боротьби, в твоїх очах блищить така сила вогню, що можна запалити світ, а зараз тут переді мною чомусь став сіяти зневіру, безнадійність, песимізм. Нащо робиш? Де ділась твоя сила, на яку спиралося і вірило багато таких як я. Ми ж без віри жити не можемо. Ми без віри ні на що не здатні. Ми без віри — ніщо. Я вела себе в бункері в німців сміливо тільки тому, що я вірила. Я вірила в тебе, в твою нездоланну силу, — зрозуміло тобі? — сказала Катруся.

З ЦИКЛУ „ТЮРЕМНІ ВІРШІ"

ХТО ВІН? — СКАЖІТЬ МЕНІ

Цей вірш був зложений у Володимирській тюрмі і його заучували в'язні Мордовських концентраційних таборів.

Хто зрозумів мої страждання,
Біль серця, плач без сліз,
Мої пориви і бажання,
Хто Хрест з дитинства ніс?
Кого так доля цуралась,
Хто радість знав лиш в сні,
Над ким так щастя насміялось,
Скажіть, скажіть, мені!
Хто в дні найкращі
Зненавидів себе і цілий світ,
Хто на ґужині вік весь нидів,
Проливши кров і піт?
Кому думки морщили склали,
Хто сивів від туги,
Кому ненависні так стали
Царі, вожді, боги?
Хто замість співчуття
Та щирих ласкавих теплих слів,
Чув регіт, сміх друзів зрадливих,
Хто від проклять німів?
Хто вспів в житті розгаруватись,
Пройти роки в огні
І ласк дівочих не зазнати,
Хто він — скажіть мені?
Хто з ран на тілі насміхався
І серця ран стогнав,
Хто смерті в руки не давався,
З думок, турбот конав...
Хто зрозумів мої страждання,
Той юності не знав,
Той не пізнав ще гар кохання,
А лиха вже зазнав.

Президент вжив „вето" проти законопроєкту про обмеження воєнних повновластей

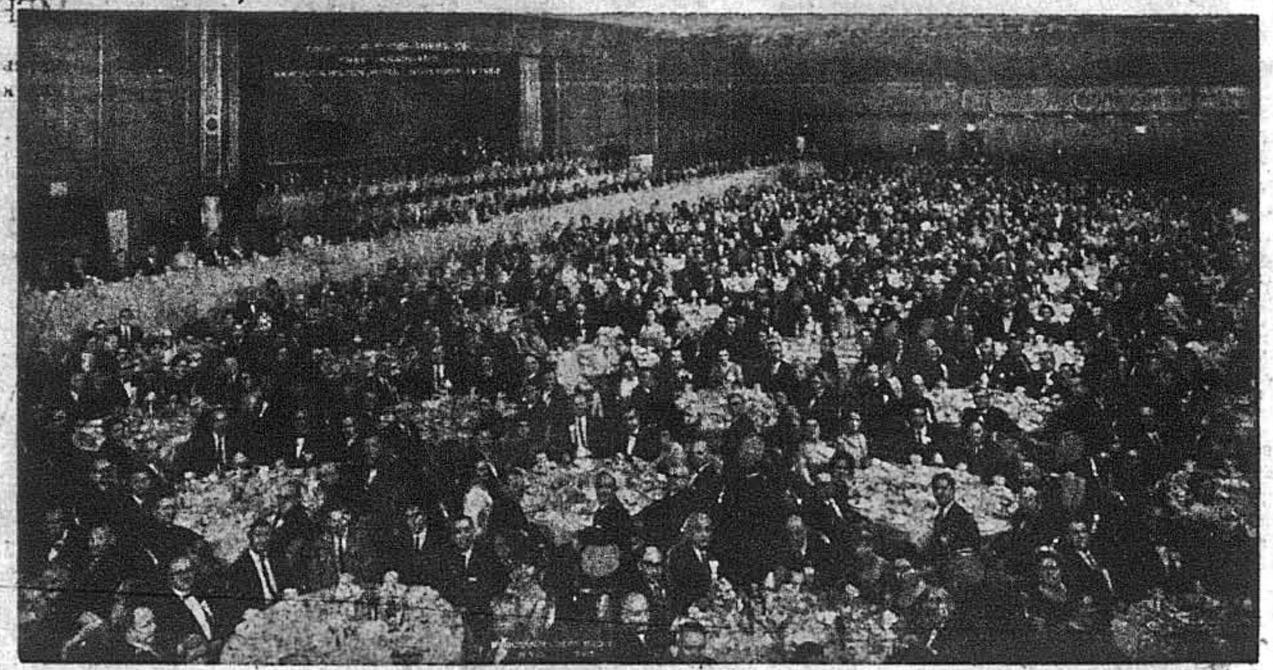
Вашинґтон. — У середу, 24-го жовтня, президент Ніксон вжив „вето" проти законопроєкту, який пропонував обмежити повновласті Президента ЗСА в провадженні війни без згоди Конґресу. Річард Ніксон заявив, що цей законопроєкт містить „неконституційні та небезпечні" обмеження повновластей Президента, а також сказав, що прийняття цього законопроєкту серйозно підірвало б спроможність Америки діяти рішучо та переконливо у випадках інтернаціональних криз.

Законопроєкт, який представляє собою компроміс редбачає, що Президент ЗСА між відмінними пропозиціями обох Палат Конґресу, пебув би зобов'язаний протягом 60 днів після початку закордонних воєнних дій відкликати американські збройні сили, якщо не дістав би уповноваження Конґресу на продовження військової акції; Конґрес може дати таке уповноваження формальним проголошенням війни, або проголосуванням спеціяльного дозволу; у випадку збройного нападу на ЗСА, коли Конґрес не мав би змоги зійтися, Президент мав би право продовжувати воєнні дії за кордоном; 60-тиденний термін міг би бути продовжений ще на 30 днів, якщо Президент доказав би Конґресові, що цей додатковий час потрібний для закінчення успішного відкликання американських збройних сил. Законопроєкт також дозволив би Конґресові зобов'язати Президента припинити воєнні дії навіть перед кінцем 60-тиденного періоду. У цьому випадку обидві Палати мусіли б проголосувати так звану „рівнобіжну резолюцію" (concurrent resolution), яка не підпадала б під президентське „вето".

Вживаючи „вето" проти цього законопроєкту, президент Ніксон сказав, що вітав би створення міжпартійної комісії, яка проаналізувала б конституційні ролі Конґресу та Президента щодо провадження закордонної політики.

Не відомо, чи Палата й Сенат зможуть уневажнити президентське „вето", бо для такого уневажнення треба згоди двох третіх всіх членів Конґресу.

ШІСТЬ РОКІВ ТОМУ — ПЕРШИЙ СВІТОВИЙ КОНГРЕС ВІЛЬНИХ УКРАЇНЦІВ

Бенкет з нагоди Першого СКВУ шість років тому.

Рівно шість років тому, з ініціятиви Пан - Американської Української Конференції, відбувся в Ню Йорку Перший Світовий Конгрес Вільних Українців. У висліді чотирьох днів нарад, 16-19 листопада 1967 року, було покладено тривкі основи під всеукраїнську громадську координаційну централю, визначивши для неї такі завдання:

1. Давати всю можливу допомогу українському народові в його змаганнях до волі й державної незалежности;

2. Координувати діяльність своїх членів згідно з постановами і резолюціями Першого і чергових Конгресів.

Перший Світовий Конгрес Вільних Українців обрав свій постійний орган — Секретаріят, який під проводом своїх президій проводив діяльність упродовж минулих шести років, маючи свої осідки у Вінніпезі, Канада, Ню Йорк, ЗСА, Лондон, Велика Британія. В рямках Секретаріяту СКВУ співпрацювали також українські Церкви, репрезентовані своїми ієрархами і духовними провідниками.

В працях Першого Світового Конгресу Вільних Українців взяло участь 1,003 делегатів з таких країн світу: Австралія — 6, Австрія — 2, Аргентина — 21, Англія — 16, Бельгія — 4, Бразилія — 9, Венесуеля — 4, Голландія — 1, З'єднані Стейти Америки — 708, Італія — 1, Канада — 224, Люксембург — 2, Німеччина — 18, Парагвай — 2, Франція — 8, Чіле — 1, Швайцарія —1.

При нагоді цього першого всеукраїнського здвигу різні організації та установи відбули власні світові з'їзди, і їх разом було вісімнадцять. Конгрес схвалив такі матеріяли: Маніфест до українського народу в Україні й за її межами в СССР та в країнах совєтського бльоку, Звернення до українців поза Україною сущих, Меморандум до Генерального Секретаря Об'єднаних Націй, Резолюції щодо напрямних праці СКВУ на чергову каденцію.

Особовий склад першого Секретаріяту СКВУ

Конгрес покликав до життя свій Секретаріят у такому складі:

Президент — о. д-р Василь Кушнір (КУК)

Перший заступник — Йосип Лисогір (УККА)

Другий заступник — Антін Мельник (КОУГЦУ в Европі)

Третій заступник — Василь Іваницький (УЦР в Арґентині)

Четвертий заступник — Степан Плахтин (Український Бразилійський Клюб)

П'ятий заступник — Мирослав Болюх (СУО Австралії)

Генеральний секретар — Микола Плавюк (КУК)

Перший заступник — Ігнат Білинський (УККА)

Другий заступник — Святомир Фостун (КОУГЦУ в Европі)

Скарбник — Іван Іванчук (КУК)

Перший заступник — Богдан Гнатюк (УККА)

Другий заступник — Омелян Коваль (КОУГЦУ в Европі)

Члени — Іван Сирник (КУК), Матвій Стахів (УККА), о. Іван Вачинський (КОУГЦУ в Европі)

Від українських Церков до Секретаріяту увійшли:

Митрополит Максим Германюк — Українська Католицька Церква; Митрополит Мстислав Скрипник — Українська Православна Церква; Пастор Іван Яцентий — Українське Євангельське Об'єднання.

Від Світової Федерації Українських Жіночих Організацій до Секретаріяту увійшла Олена Лотоцька.

Конгрес покликав також Контрольну Комісію в такому скаді: Юліян Ревай (УККА), Михайло Марунчак (КУК), Микола Іванович (КОУГЦУ в Европі), Венедикт Васюк (Українська громада у Венесуелі), Мирослав Шеґедин (Українська Антибольшевицька Ліґа в Австралії і Новій Зеляндії).

ПРЕЗИДІЇ СЕКРЕТАРІЯТУ

В Канаді:

Президію очолював о. митрат Василь Кушнір. Членами Президії були: Микола Плавюк — генеральний секретар, Іван Іванчук — скарбник та Іван Сирник — член. Осідок Президії в роках 1968-1969 був у місті Вінніпеґу.

В ЗСА:

Президію очолював Йосип Лисогір. Членами Президії були: Ігнат Білинський — генеральний секретар, Богдан Гнатюк — скарбник, Матвій Стахів — член. Осідок Президії в роках 1970-1971 був у місті Ню Йорку.

В Европі:

Президію очолював Антін Мельник (Мюнхен, Німеччина). Членами Президії були: Святомир Фостун — генеральний секретар (Англія), Омелян Коваль — скарбник (Бельгія), о. Іван Бачинський — член (Бельгія). Осідок Президії в роках 1972-1973 у місті Лондоні.

БЮРО СЕКРЕТАРІЯТУ

На основі рішення Президії Секретаріяту в Канаді з лютого 1969 року у Вінніпеґу було зорганізовано бюро Секретаріяту та оформлено в системі Секретаріяту позицію екзекутивного директора. Осідок бюра мінявся зі зміною Президії Секретаріяту. Функції екзекутивного директора секретаріяту СКВУ в роках 1969-1971 з осідком у Вінніпезі, а відтак у Ню Йорку виконував Михайло Сосновський. В роках 1972-1973 бюро Секретаріяту було у безпосередньому віданні генерального секретаря того часу Святомира Фостуна у Лондоні.

РАДИ І КОМІСІЇ СЕКРЕТАРІЯТУ

Секретаріят СКВУ у своїй координаційній діяльності спирався на систему Рад і Комісій з різним засягом компетенцій, які були зорганізовані першою Президією Секретаріяту в Канаді. Діяли такі Ради і Комісії:

Світова Координаційна Виховно - Освітня Рада (голови: Зенон Зелений, Едвард Жарський);

Світова Рада Суспільної Опіки (голови: Ольга Даниляк, Володимир Ґалан);

Світова Наукова Рада (голова: ректор Володимир Янів);

Світова Координаційна Рада Українських Комбатантських Організацій (голова: Володимир Ґалан);

Комісія прав людини (голова: сенатор Павло Юзик);

Комісія для справ української культури (голова: Микола Степаненко);

Комісія для студентських справ (голова: Богдан Футей). Ці функції відтак перейняв ЦЕСУС (голови: Олег Романишин, Андрій Чорнодольський);

Комісія для справ української кооперації (голови: Андрій Качор, Омелян Плешкевич);

Комісія студій положення українців у соціялістичних державах (голова: Михайло Марунчак);

Комісія пресово - інформаційна (голова: Михайло Сосновський);

Комісія для справ жіночих організацій (голова: Олена Лотоцька);

Комісія статистично - довідкова (голова: Іван Тесля).

Ліберали виграли вибори в Квебеку

Монтреаль. — Ліберальна партія виграла вибори в Квебеку, здобуваючи 102 місця із усіх 110 в провінційному парляменті. Але сепаратистська партія „Парті Кебеква", одержала коло 31 відсоток голосів, тобто на 7 відсотків більше ніж в останніх виборах, які відбулися в 1970-му році. Прем'єр-міністр Канади П'єр Елліот Трудо заявив, що перемога Ліберальної партії доказує, що населення Квебеку підтримує федералізм, тобто хоче, щоб французькомовний Квебек залишився в складі Канади.

Перемога Ліберальної партії була передбачена, але мало хто думав, що сепаратистська партія здобуде аж 31 відсоток голосів. „Парті Кебеква", яка вимагає повної незалежности для Квебеку, буде тепер офіційною „Опозицією" в квебекському парляменті, бо дві інші партії, „Нешинал Юніон" і „Кредітист", здобули менше ніж 10 відсотків голосів кожна. З практичного боку, новий статус офіційної „Опозиції" в парляменті не має великого значення для сепаратистської партії, бо Ліберальна партія, як вже було сказано, здобула 102 місця із усіх можливих 110.

Під час передвиборчої кампанії, ліберальний прем'єр-міністр Квебеку Роберт Бурасса атакував головним чином економічну програму сепаратистів. Він твердив, що Квебек дістає з Оттави більше грошей, ніж провінція посилає до федеральної столиці у формі податків і тому, на його думку, Квебекові краще залишитися частиною Канади. Бурасса також твердив, що коли б Квебек проголосив незалежність, то почалася б „втеча капіталу" із провінції, що довело б до „економічного застою".

Провідник сепаратистської партії Рене Лєвеск заперечував ці твердження провідника Ліберальної партії та твердив, що Квебекові краще бути самостійною державою з економічних, культурних, соціяльних і політичних причин. Протягом передвиборчої кампанії, Лєвеск звертав увагу виключно на французькомовних мешканців Квебеку, а цілком іґнорував англомовних, знаючи, що між ними гасла незалежности для Квебеку не популярні. Але деякі політичні коментатори твердять, що „цьогорічний Рене Лєвеск більш поміркований ніж минулорічний". Минулого року провідник сепаратистської партії назвав Квебек колонією, а англомовну меншість провінції порівняв до білої меншости Родезії, яка править тією африканською країною.

Відбувається чистка перонівського руху

Буенос Айрес, Арґентина. — Консервативні прихильники Хуана Перона розпочали щирозакроєну чистку пероністського руху. Ціллю чистки є усунення з цього руху всіх лівих елементів. Існують докази, що ці заходи консерватистів мають підтримку самого Перона. Ліві робітничі, студентські та політичні оранізації, які протягом політичного екзилю Перона домагалися його повернення до Арґентини, тепер обвинувачені в марксизмі і їм загрожує виключення із пероністського руху. Ліві пероністські урядовці, наприклад, провінційні губернатори, можуть кожної хвилини бути звільнені з постів більш консервативними провідниками пероністської партії. Навіть колишнього президента Арґентини Гектора Кампору, який зрезиґнував із цього посту, щоб відкрити шлях для перевибору Перона, тепер публічно критикують „за брак льояльности" до Перона.

Ця чистка лівих елементів розпочалася після вбивства у вересні ц.р. Хозе Руччі, який був провідником правої робітничої спілки та близьким приятелем Хуана Перона. Досі ще не відомо, хто справді вбив Руччі, але консервативні пероністи звалили вину на лівих пероністів. День після вбивства Руччі був застрелений Енріке Ґрімберґ, провідник лівої пероністської робітничої спілки. Опісля ще кілька лівих і правих пероністів згинули внаслідок атентатів, а інші були брутально побиті.

Коли Хуан Перон перебував в політичному екзилі в Еспанії, то правих і лівих пероністів єднала спільна опозиція до військових урядів, які тоді правили Арґентиною, а також спільні старання добитися повороту до влади Хуана Перона.

ЛИСТОПАДОВЕ СВЯТО В НЮ ГЕЙВЕНІ

Ню Гейвен (МЯ). — В суботу 3 листопада ц. р. о год. 7-ій вечора відбудеться тут в залі Української Католицької Церкви Святочна Академія в 55-ту річницю проголошення незалежности Західньо - Української Народної Республіки. Академію, яку влаштовує Відділ Українського Конґресового Комітету, відкриє голова цього Відділу д-р Михайло Снігурович, святочну доповідь виголосить мґр Михайло Бойко. В концертовій частині виступить Олена Замята, сопрано ,та д-р Ігор Соневицький, піяніст. В неділю 4 листопада, будуть відправлені Панахиди за Героїв полеглих за волю України в церквах обох українських віровизнань після Служб Божих.

О. ОЛЬЖИЧ

РЕВОЛЮЦІЯ

Сховалось равликом місто.
Січе його дощ, січе.
В під'їздах будов — тісно,
Набої через плече.

Забиті. Числить? Ледве.
З-під мурів — повів гниття.
Життя, що таке щедре, —
Багате таке життя.

Хто дихав хоч день так вільно,
До смерти хмільний украй,
Ти збурилось пінно-пінно
І — вилилось через край.

Дар Українському Воєнному Інвалідові

Кожного року, за традиційним звичаєм, звертаємося до Українського Громадянства про допомогу нашим воєнним інвалідам та немічним колишнім українським воякам.

Робимо це в глибокому почутті журби про тих, що у визвольній боротьбі (обох світових воєн) втратили своє здоров'я й цілком або частинну спроможність праці.

З чужих ними ніхто не опікується, поміч і матеріяльну допомогу можуть одержати тільки від української суспільности у вільному світі. Від висліду кожночасної збірки узалежнена й висота допомоги, яку одержують наші інваліди.

Від жертвенности залежить доля не одного з них.

Коло 300 наших інвалідів потребують ще від нас постійної допомоги. Щоб дати тільки мінімальну поміч, треба на ту ціль річно найменше 20,000 долярів. Минулорічна листопадова збірка принесла всього понад 15 тисяч долярів.

І цього року звертаємося до Вас, Українська Громадо в ЗСА, з гарячим проханням про щедрі пожертви в Листопадовій Збірці на ДАР УКРАЇНСЬКОМУ ВОЄННОМУ ІНВАЛІДОВІ.

Сподіваємося, що доля і недоля Українських Інвалідів, колишніх вояків, учасників визвольної збройної боротьби, надалі не перестане бути голосом совісти і найбільшою турботою нашого Громадянства у вільному світі.

У всіх справах пишіть і висилайте пожертви на адресу:
1321 W. Lindley Avenue, Philadelphia, Pa. 19141.

СУСПІЛЬНА СЛУЖБА КОМБАТАНТІВ

Ще один „проґресистський" напад на СКВУ

Торонто, Онт. — „Не всі українці" — це заголовок платного оголошення, що його помістив торонтонський відділ Товариства Об'єднаних Українців Канади (ТОУК) в щоденнику „Ґловб енд Мейл" з понеділка, 29-го жовтня ц. р.

В оголошенні, розміром 3 і пів шпальти на 12 інчів, ТОУК називає Другий Світовий Конґрес Вільних Українців „міжнародною вправою в політиці й пропаґанді холодної війни", та твердить, що ціллю Конґресу, як і причиною його встановлення є „поширення пропаґандивної війни проти Совєтського Союзу та України". ТОУК уболіває, що на цьому Конґресі, мовляв, „не буде місця для приятелів України, ані для прихильників дружби, співпраці та миру".

По лінії попередніх подібних нападів на СКВУ, ТОУК твердить, що Конґрес відбуватиметься тоді, коли в світі панує дух відпруження та що „Конґрес заявиться за таким відпруженням, відкидаючи в той самий час дух і дійсність цього явища". В оголошенні остерігається канадців, що СКВУ говоритиме „в імені світу його власної уяви, далекого від дійсности, світу, який не включає України та її 50-мільйонового народу як суверенної нації".

В дальшому, ТОУК прославляє „великі досягнення Совєтської України та успіхи народу в соціялістичному суспільстві", приписуючи СКВУ „сліпу ненависть до суспільного ладу в Україні". Заява ТОУК закінчується словами: „Це не є Конґрес, який говорить в імені всіх українців".

Уряд Уруґваю закрив єдиний університет країни

Уруґвайський уряд, який є контрольований військовими кругами, закрив єдиний університет країни та арештував близько 150 осіб, включно з ректором та 9-ма деканами. Уряд заявив, що університет був „центром марксистської індоктринації та центром підбурювання до збройного повстання". Противники през. Хуана Бордаберрі заперечують ці твердження, заявляючи, що університет був останнім центром демократичної опозиції до диктаторського уряду цієї південноамериканської країни. У червні ц. р. президент Бордаберрі, під тиском із боку мілітарних кругів, розпустив Конґрес і почав правити країною за допомогою декретів.

ФЕСТИВАЛЬ

(З нагоди проголошення фестивалів КУК)

Звичайно під словом „фестиваль" розуміється якесь свято, святкування, зокрема — музичне святкування. Ми враховуємо це розуміння, але скоріше приймемо інший переклад його як Показ: показувати щось, дописуватися чимось.

Тому Комітет Українців Канади проголосив фестиваль (показ) виконности й мистецьких досягнень українських мішаних хорів та танцювальних груп по головних центрах Канади. Для Сходу Канади — Торонто, для центру — Вінніпеґ і для Заходу — Едмонтон, але з тим розрахунком, що першуни згаданих центрів будуть спроваджені для остаточного показу до Вінніпеґу. Це остаточне свято-показ мусіло б відбутись перед черговим Конґресом українців Канади 1974 року.

Ця думка здається нам доброю й доцільною, бо в основі її лежить турбота про піднесення згаданих громадських установ (хори, танці), які виявляються завжди назовні й своїми досягами документують частину нашої культури.

Одначе у практиці організації фестивалів заходять різні й несподівані за і проти фестивалів. Ми не будемо описувати думок представників і провідників мистецьких груп про ті за і проти, а коротко обговоримо потреби фестивалів.

Нам, в Канаді, необхідно загальноукраїнське культурне піднесення, освіження й надання йому в усіх ділянках культури таких форм, які притягнуть до співпраці усю українську громадськість, а зокрема нашу молодь.

Живі приклади минулого і вже сучасного переконують нас, що визнаним виявом нашої живучости й самозатримування нас як спільноти, в морі народів, які заселюють Канаду, були різних побудов хори світські й церковні, національні танці і колись жвава діяльність театральна.

З кожним роком, як ми всі спостерігаємо, зменшується число хорів, і заникає зовсім театральна справа. (При цьому минаємо активну діяльність на тому полі окремих політичних і церковних груп). Ще найкраще поки затримується національний танець — бо можна обійтись без рідної мови.

Тепер поставимо питання: чому нам потрібні фестивалі (показ)? Нам відомо, що, коли хори виконують народну пісню в кращих обробках наших клясиків композиторів, чи їх оригінальні твори на тексти національних поетів, і коли дириґенти (в церквах дириґенти й священики) розповідають про зміст пісень, пояснюють слова, тоді співаки пізнають свою історію, бо ж пісня — душа народу і його історія, й захоплюються мелодією, яка так яскраво малює образи. Тоді хори стають „кузнею" національного виховання для старших і особливо для дітей. Це переноситься і на слухачів.

В цю пору ми спостерігаємо, що до репертуару хорів просочуються й приймаються примітивні з боку тексту й музики твори-речі для викликання ними у слухачів захоплення тільки їх звучністю, ритмом, викриками, залишаючи одночасно по них духову порожнечу. Ми знаємо, що занепад дійсно-народного мистецтва комусь потрібний... Але ми також знаємо, яку велетенську роботу виконують для ствердження й розбудови національного „я" правдиво поставлені хори. Говоримо про занепад, а щоб не виглядало це голословним, запитаймо себе, чи багато в програмах хорів творів наших композиторів клясиків? (Правда, що в програмах часто не подаються прізвища композиторів — це також свідчить про нашу культуру!).

Чи читаємо про виконання обробок народних пісень і творів: М.Лисенка, К. Стеценка, О. Кошиця, М. Леонтовича, В. Ступницького, Я. Степового, С. Людкевича, В. Барвінського, М. Гайворонського, Б. Кудрика, Л. Ревуцького і його школи, Б. Лятошинського, П. Козицького, М. Вериківського і багатьох інших, які разом написали сотки творів! Варто при цьому пригадати „Великий Співанник Червоної Калини", який має в собі 229 творів різних авторів. Тут ми згадали тільки частку великого. Тому, приглядаючись до виконуваних хорами творів, стає прикро. Що в тих творах є будуючого, рідного? Чи ті твори, скажемо, „модерні"? Зовсім ні, нові й „модерні" тільки прізвища. І тому, чи ж не потрібне нам освіження, чи не потрібно фестивалів, на яких мусіли б виконуватись твори наших клясиків і навіть модерних, але докладно перевірених щодо тексту, навіть у таких майстрів як Л. Ревуцького, Б. Лятошинського, Г. Майбороди, М. Колесси, Р. Семовича й др. А це потрібне, щоб не співались твори з підставним текстом, як у „Льодоломі" М. Леонтовича.

Про танці. Наші танцювальні групи стоять високо, Але до них також дістаються чужі впливи, які знецінюють і деформують чистоту танків, що бачимо у з'яві якихось, скажімо, духово не характерних кроків, рухів і загальних виявів. На це повинні мати бачну увагу інструктори (вчителі) танців. Врешті, нас в Канаді й Америці так багато, що ми (хореографи - вчителі) могли б на підставі визначних творів українських композиторів творити свої, нові й своєрідні форми танців, розвиваючи в них основне з національних танців. Чи ж не варте це уваги завдання?

Окремо й пильно ми мусіли б звернути увагу на співи по наших церквах та на виконувану ними літературу.

Отже, виходить, що ми потребуємо дбати про розвиток і піднесення хорового співу та національних танців. Тому й пишемо, що ми потребуємо фестивалів. Фестивалі спричиняться до поважного й відповідального ставлення до вибору творів, піднесуть якість виконання, привчать виконавців до чистої й правдивої літературної мови, до самодисципліни, самопізнання й викличуть на своєму ґрунті до мистецького змагання. Фестивалі повинні стати всенародним добром і для добра всіх. І що важливе — в обличчі загального добра прив'януть шкідливі амбіції одиниць.

Фестивалі стануть працею для культурного самопізнання у своїх очах та пізнання нас з найкращого боку суспільством Канади.

Настав дисонанс між ЗСА і їх европейськими союзниками

Бонн. Західньо-німецька й берлінська, а також преса в інших західньо-европейських державах, широко розписується про закид, що його зробили речники Державного департаменту і Пентагону у Вашингтоні, що европейські союзники Америки не проявили солідарности з нею в останньому конфлікті на Близькому Сході. Всі европейські членські держави Атлантійського Союзу (НАТО) за винятком одної Португалії застереглися проти використовування їх територій або їхнього повітряного простору у пересиланні транспортів зброї і всякого виряду Ізраїлеві, а уряд Західньої Німеччини зробив це у досить різкій формі, прилюдною заявою. У самій Німеччині постала з цього приводу публічна дискусія, при чому, наприклад, посадник Західнього Берліну, Клявс Шюц, однопартієць соціял-демократичного канцлера Віллі Брандта, який був попередником Шюца на становищі берлінського посадника, боронив політику Америки, якій — мовляв — треба бути вдячними за її зручну й енергійну дипломатичну дію. Загально з'ясовують, що держави Західньої Европи поквапно підкреслювали свою „невтральність" в ізраїльсько-арабській війні із страху, щоб арабські продуценти нафти не припинили її експорту до Західньої Европи, яка на 80 відс. залежна від того імпорту. Внаслідку того прохолодження відносин між ЗСА і їх европейськими союзниками — президент Ніксон не поїде в цьому році до Европи.

Комунікат Ради для справ культури при Секретаріяті СКВУ

У рамках Другого Світового Конґресу Вільних Українців в Торонто, відбудеться Сесія Президії Ради для Справ Культури з участю делеґатів на Конґрес, членів Крайових Представництв РСК і діячів культури.

У програмі Сесії звітування Президії РСК з її дотеперішньої діяльности, дискусія і суґестії наступній Президії РСК відносно праці у різних галузях духової культури в діяспоральних маштабах.

Сесія відбудеться в четвер 1-го листопада ц. р. о 10-ій год. ранку в готелі, де проходитиме Другий СКВУ, Фор Сісон Шератон Готел, 123 Квін стр. Вест, Йорк Рум, перший поверх, Торонто.

Організатором Сесії є заступник голови РСК, д-р Б. Стебельський, голова Представництва РСК на Канаду.

До участі в Сесії запрошується всіх зацікавлених справою розбудови нашого культурного життя в діяспорі, а зокрема мистців і письменників.

НА ПОРОЗІ ДРУГОГО СКВУ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

увагу заслуговує організація допомоги для потерпілих від землетрусу в Боснії та допомога для наших земляків в Південній Америці.

Науковими справами відає Світова Українська Наукова Рада, якої остаточне оформлення датується літом 1973 р. Світова Федерація Українських Жіночих Організацій не потребує додаткового пояснення. Світова Координаційна Рада Українських Ветеранських Організацій, Рада для справ культури, Світова Конференція Української Молоді, Комісія вивчення поселень у сателітних країнах, Комісія статистично - довідкова, Комісія української кооперації, Комісія студентських справ і Комісія інформаційна доповнюють наглядно той широкий вахляр ділянок дії органів Секретаріяту. На окрему увагу заслуговує Комісія Прав Людини, яка розгорнула посилену акцію в напрямі оборони переслідуваних і ув'язнених діячів української культури в Україні, вимагаючи загальної амнестії для політичних в'язнів в СССР, ліквідації закритих судів і поновного розгляду усіх присудів, розгляду усіх випадків, коли політичних в'язнів придержували чи придержують досьогодні в домах божевільних; привернення основних прав людини відповідно до постанов Загальної Декларації Прав Людини на терені СССР.

Президія Секретаріяту зі свої сторони також безпосередньо включалася в акцію оборони політичних в'язнів, пишучи меморіяли (напр., в справі Мороза і Шухевича) або старалася своїми контактами посиляти таку акцію. Від двох літ існують для тієї мети контакти з членами парляменту Швайцарії та з тамошньою пресою з метою приспішити виготовлення проєкту міжнародної конвенції для охорони політичних в'язнів, на взір конвенції Червоного Хреста з 1929 р. Безперечно, що така конвенція не мала б означати, що політичні в'язниці леґалізується. Навпаки, в ній ясно і недвозначно повинна знаходитися заякорена вимога, що воно властиво не є „леґальним" переслідувати людей з приводу користування свободою думки.

Ліга прав людини, устами Джорджа Геральда, прихильно поставилася до заходів Швайцарського уряду в цій справі, відмічаючи, що належить звернути особливу увагу на охорону політичних в'язнів в СССР, і на тих, яких арештується в чужій державі з політичних мотивів. Зокрема в такій конвенції (за Лігою) належить звернути увагу на т. зв. взаємність.

Зрозуміло, що вести акцію в обороні політичних в'язнів ніколи не є забагато. І тому треба лише радіти, що на тому відтинку діють також українські чинники, яких вправді не можна назвати органами Секретаріяту, але які входять в систему СКВУ.

Можна багато дечого сказати про діяльність Секретаріяту, його Президій, Рад чи Комісій. Але не так важливими є зроблені заходи в справі радіопередач на Україну, провести і меморандуми в Юнеско з приводу відмічення роковин Леніна, акції на міжнародному полі з нагоди дня відмічення голоду в Україні, або в Тегерані, видання СКВОР-ом шкільних підручників і т. п. Не важним є також скільки засідань відбула Президія, Секретаріят в цілому чи Ради і Комісії. Хоч і це не можна збути помахом руки, — бо люди збиралися, над чимсь застановлялися, щось вирішували, витрачали свій час, енерґію і дуже часто власний гріш, бо каса світила пусткою — і на найбільш конечні потреби не можна було видаткувати грошей з тієї простої причини, що їх не було. Правда, були обіцянки, але це ще не були потрібні фінансові засоби на ведення роботи. Я тут не збираюся називати конкретно суми, якими розпоряджалися дві останні Президії, але це направду була сума, висотою якої українська спільнота в діяспорі ніяк не може гордитися.

Гордитися натомість можемо тим, що, незважаючи на ті чи інші зауваження, Українські Церкви всесторонньо підтримували діяльність Президій. Багато цікавих пропозицій були предметом обговорення на пленарних сесіях Секретаріяту, чи на засіданнях Президій.

Хоч нашому політичному секторові треба у великій мірі завдячувати постання СКВУ, то все ж таки приходиться з прикрістю ствердити, що розбиття на тому відтинку згущує нездорову атмосферу навкруги СКВУ, Секретаріяту, та його Рад і Комісій. В останньому часі чомусь робиться протиставлення політичного сектору громадському, наголошується обов'язково його примат в нашому житті та суб'єктивно оцінюється ролю СКВУ і його органів.

Нам трудно збагнути причини такого ставлення, бо не бачимо їх по стороні СКВУ. Пропозиції поодиноких членів Секретаріяту чи Президії, які відносилися до справ замирення на внутрішньому політичному відтинку, спільної постави українського політичного світу супроти окупанта української землі та хоч спільної заяви солідарности його з визвольною боротьбою українського народу, — не можна оцінювати неґативно. Також неґативно не можна сприймати суґестію до наших політичних чинників, щоб наші партії, організації чи середовища хоч контактувалися між собою для справ загальної української ваги. Якщо ці пропозиції і суґестії не знайшли ще належного відгомону, то приходиться лише висловити жаль, а не виявляти неґативної „солідарности" до добрих починань керівних чинників СКВУ.

А все ж таки, незважаючи на всі невдачі, труднощі і перешкоди, ми не повинні заперестати говорити про конечність контакту, солідарних виступів, чи навіть співпраці усіх наших самостійницьких політичних чинників. Події великої історичної ваги просуваються на наших очах з подивугідною швидкістю. І нам треба особливої натуги усіх наших сил, щоб не опинитися під колесами історії. Там, в Україні, шаліє московський терор який не тільки нищить провідну верству нашого народу, але й грозить знищенням усієї його субстанції. У своєму спротиві український народ викресав огонь солідарности його керівного активу. Їх не ділить уже Збруч, релігійне переконання, чи партійна приналежність. Вони відкинули все дрібне і незначне, все що ділить і створює неможливу атмосферу до співжиття та співпраці. Толерантність знутрі, а твердість назовні, дух жертвенности і героїзму, який підносять людину на вищий щабель розвитку, характеризують тих, які сьогодні стоять в безпосередній змагу з ворогом. Вірю, що приклад цей стане також живою дійсністю тут, на чужині. І тим в якійсь мірі наблизимо наш Український День, день незалежного, державного життя українського народу, на Богом даній йому власній території.

55-РІЧЧЯ ЛИСТОПАДА

(Закінчення зі стор. 2-ої)

ці й учасники нашої визвольної боротьби дали нам бойову славу, дали нам зразок, як треба посвячуватись рідній справі, вони дали дороговказ для дальшого змагу за волю народу. Чи ж не повинні ми сплатити той довг, що ми його затягнули супроти них?

Українська громада в ЗСА — найчисленніша і найзаможніша, тому може спромогтися, щоб зібрати на ціль допомоги нашим воєнним інвалідам кожного року не менше 20.000 долярів (дотепер в рік пересічно осягнено ок. 15.000 дол.). Ніхто нам не допоможе розв'язати справи допомоги решткам учасників нашої визвольної боротьби, це ми мусимо самі виконати, щоб колись грядучі покоління не паленіли стидом за нас, коли історія буде говорити, як жили і як вмирали ті, що так високо несли визвольні прапори. Не багато їх вже залишилося тепер серед нас. Щораз то чуємо жалібну пісню прощання: „К л и чуть кру, кру, в чужині умру..." Чи ж бодай тим останнім решткам не спроможемося забезпечити спокійний прожиток?

В останній Листопадовій збірці осягнено понад 15.000 дол., в розподілі із допомоги скористало 235 кол. наших військовиків, а в тому числі 18 поза залізною заслоною. Дотеперішні приходи Суспільної Служби Комбатантів становили пожертви, які звичайно залежні в першу чергу від настроїв жертводавців та доброї волі й енергії людей, що посвячують час на переведення Листопадових збірок. Зазначуємо при тому, що треба, щоб обов'язковою допомогою воєнним інвалідам більше зацікавилися наші організації і від себе щорічно призначали дотації на цю допомогову акцію, як це вони робили до Другої світової війни.

Українські воєнні інваліди, учасники визвольної боротьби за незалежну українську державу мусять постійно відчувати, що ними сердечно опікується українська спільнота, вони мусять бути свідомі того, що жертви кол. українського вояцтва знаходять належне признання і що наш загал своїми щедрими датками у Листопадовій збірці виконує вільки свій обов'язок.

Переводім Л и с топадову збірку на Дар Українському Воєнному Інвалідові під гаслом: — пам'ятаймо за творців і учасників збройної боротьби і віддаймо пошану в 55-річчя Листопадового Чину і створення Української Галицької Армії тим, що так віддано служили великій Ідеї, яка живе і буде жити в народі на рідних землях і поза ними аж до її здійснення.

РАДІООБСЛУГА ДРУГОГО СКВУ

Українська щоденна радіопрограма Василя Шарвана в Воффало повідомляє, що вже заінстальовано відповідну апаратуру для передавання звідомлень з Другого Світового Конґресу Вільних Українців безпосередньо з Торонта. Керівник радіопрограми Василь Шарван переводитиме під час Конґресу інтерв'ю з членами комісій і делегатами з різних країн вільного світу. Звідомлення будуть передаватися щоденно від години 2:15 до 3:15 по полудні, а в суботу від 2:00 до 3:30 по полудні на хвилі 1270 AM. Звідомлення з Всенародної Маніфестації, що відбудеться у Maple Leaf Gardens буде передане на хвилі етеру в понеділок, 5-го листопада, в часі від 2:15 до 3:15 по полудні.

СПІВАК І ПАТРІОТ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

солодке почуття мрійної закоханости набирало характеру вогненної любови і коли дійшло до горішнього фінального „С", то здавалось огненна лява залила весь світ . . . в театрі, після хвилини загальної тиші, зчинилося щось, чому не було назви . . ."

Олександр Мишуга навіть у зеніті успіхів і слави ніколи не забував про рідний Львів, з якого він вперше ступив на широку дорогу творчости.

На превеликий жаль, на Україні тоді ще не було українського оперного театру, тому Олександр Мишуга, Соломія Крушельницька, Модест Менцинський, Орест Руснак, Євген Гулашевич, Олександр Носалевич та багато інших славних мистців не могли співати на рідній сцені, в національних операх. І все таки О. Мишуга і Соломія Крушельницька співали у Львові в „Запорожці за Дунаєм" Гулака - Артемовського на сцені театру Скарбенка, при тому так співали, що сучасники ще й досі згадують той незвичайний тріюмф.

Олександр Мишуга займає почесне місце і в історії українського концертного виконавства, як один з кращих інтерпретаторів і пропагандистів українських народних пісень, творів українських композиторів та чужих авторів. Талант прославленого артиста, не дивлячись на його роки, був нев'янучим, до самої смерти звучав молодо, свіжо, соковито. Секрет його вічної молодости і постійних успіхів кривсь не лише в ідеальній вокальній школі, не лише в рідкісній ніжності і красі голосу, з й у досконалому володінні ним, умінні змінювати тембр в залежности від значення слова, в умінні відчувати і передавати зміст, характер, стиль виконуваного, у великій майстерності перевтілення.

Життя і творча діяльність О. Мишуги проходили в оточенні найвидатніших людей світу кінця XIX початку XX сторіччя. Він співав з Соломією Крушельницькою, Маттія Баттістіні, Еллі Русель Олімпією Боронат й іншими. Міцна дружба зв'язувала О. Мишугу з кращими представниками української культури — Іваном Франком, Миколою Лисенком, Лесею Українкою і всією родиною Косачів, з Миколою Садовським, Михайлом Старицьким, М. Коцюбинським, Іваном Карпенком-Карим, Панасом Саксаганським, Марією Заньковецькою, В. Стефаником, Кобринською і багато іншими.

В 1914 році О. Мишуга захворів і поїхав на лікування до Італії, де його застала Перша світова війна. Всі його ощадності, що були у варшавських банках, пропали, але відомий як співак і як педагог почав вести школу співу в Римі. Учні тягнулися до нього з усіх кінців Італії і з-за кордону. Італійський клімат, курортне лікування значно поправили здоров'я О. Мишуги, а добре оплачувана праця принесла матеріяльні достатки. В Раміолі Мишуга познайомився з подружжям Чінбергами із Стокгольму, які запропонували йому переїхати до Швеції. Олександр Мишуга погодився. Там він відкрив свою школу співу. Жилося йому добре, учнів було багато, заробляв він немало, так, що міг пересилати великі суми на допомогу різним українським інституціям в Галичині. В листах писав, що має страшну тугу за рідним краєм та дещо пізніше повідомляв: „. . . Вже така моя доля, що треба мені було жити на чужині й на чужині треба вмирати, а не там, під тихими липами у нашім рідним Виткові . . ."

9 березня 1922 року від рака шлунку помер Олександр Мишуга, заповів, щоб усе майно було передано Музичному Інститутові ім. М. Лисенка у Львові, а тіло поховане в Галичині, в рідному Виткові. Учні і щирі шведські друзі Олександра Мишуги зробили все, щоб виконати його заповіт. В кінці вересня того ж року його прах було перевезено до Львова, а звідти 29 вересня — у рідний Витків під тихі липи, які він так палко любив.

„Все своє життя Олександр Мишуга віддав рідному народові, любимій Україні. Про них він не забував ні в хвилини радости й тріюмфів, ні в тяжкі часи невдач і розчарувань. З святими словами про безмежно дорогу Україну, рідний йому Витків він відійшов, щоб жити вічно в серцях сучасників і наступних поколінь" — пише Михайло Головащенко впорядник виданого минулого року в Києві збірника „Олександер Мишуга".

АВСТРАЛІЙСЬКІ ГОСТІ В БАВНД БРУКУ

Бавнд Брук, Н. Дж. — Тут, з рамени Сестрицтва св. Покрови і 65-го Відділу СУА з Ню Бронсвіку, у неділю 23 жовтня ц. р. о 4-ій год. по полудні в залі Консисторії ім. св. ап. Андрія, відбувся вечір гумору і сатири п. н. „Галло, американська Україно!" — пера поетеси Зої Когут у мистецькому виконанні її і артистки Ірини Залеської. Програму вечора відкрила і її закінчила — словом вітання і подяки виконавцям і приявним голова Сестрицтва св. Покрови, Люба Шевченко. Редактор Іван Дурбак накреслив біографії Зої Когут й Ірини Залеської. Залю виповнило 150 осіб.

Різне

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

СУБОТА, 10-го ЛИСТОПАДА 1973:

ЧИКАГО, Ілл. — Місячні збори Б-ва св. апп. Петра і Павла, Відд. 220, о год. 7-ій веч. при 1915 West 51st St., Chicago, Ill. — Едвин М. Влідий, секр.

Funeral Directors

ТАРЗАН, Ч. 7020 Тубільці бенкетують

Вид застрикувальних голок послаблює багато колін... аж поки „хоробрий" ватажок „добровільно" зголошується дати добрий приклад!...

Опісля, в танках і бенкетуванні всі знаходять полегшу від напружень того дня...

Тепер я хочу виголосити промову...

Протягом багатьох днів ми мали змогу бачити чого може доконати знання білих людей. — Я вирішив, що мій син, Каану, піде назад до місійної школи, але цього разу вже з моїм благословенням!